

ONDERWIJSVISITATIE

Agro- en biotechnologie

Een onderzoek naar de kwaliteit van de professioneel gerichte bacheloropleiding Agro- en biotechnologie aan de Vlaamse hogescholen

V L H O R A

Vlaamse Hogescholenraad

14 juni 2011

De onderwijsvisitatie Agro- en biotechnologie

Ravensteingalerij 27, bus 3
1000 Brussel
tel.: 02 211 41 90
info@vlhora.be

Exemplaren van dit rapport kunnen tegen betaling verkregen worden
op het VLHORA-secretariaat.

Het rapport is ook elektronisch beschikbaar op
<http://www.vlhora.be> > evaluatieorgaan > visitatierapporten > huidige ronde

Wettelijk depot: D/2011/8689/21

voorwoord

De visitatiecommissie brengt met dit rapport verslag uit over haar oordelen en de daaraan ten grondslag liggende motivering, conclusies en aanbevelingen die resulteren uit het onderzoek dat zij heeft verricht naar de onderwijskwaliteit van de professioneel gerichte bacheloropleiding Agro- en biotechnologie in Vlaanderen.

De visitatiecommissie heeft hierbij de visitatieprocedure *Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR/VLHORA, september 2008* gevolgd, waarbij zij niet enkel aanbevelingen en suggesties formuleert in het kader van de continue kwaliteitsverbetering van het hoger onderwijs, maar ook een oordeel geeft in het kader van de accreditatie van de opleiding.

De visitatie en dit rapport passen in de werkzaamheden van de hogescholen en van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) met betrekking tot de kwaliteitszorg van het hogescholenonderwijs, zoals bepaald in artikel 93 van decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs.

Met dit rapport wordt de bredere samenleving geïnformeerd over de wijze waarop de hogescholen en meer bepaald de betrokken opleiding omgaat met de kwaliteit van haar onderwijs. Toch is het rapport in de eerste plaats bedoeld voor de hogeschool die de opleiding aanbiedt. Op basis van de bevindingen van het rapport kan de hogeschool nu en in de nabije toekomst actie nemen om de kwaliteit van het onderwijs in de opleiding te handhaven en verder te verbeteren. De lezer moet er zich echter terdege bewust van zijn dat het rapport slechts een momentopname biedt van het onderwijs in de opleiding en dat de rapportering van de visitatiecommissie slechts één fase is in het proces van kwaliteitszorg.

De VLHORA dankt allen die meegewerkt hebben aan het welslagen van dit proces van zelfevaluatie en visitatie. De visitatie was niet mogelijk geweest zonder de inzet van al wie binnen de hogescholen betrokken was bij de voorbereiding en de uitvoering ervan. Tevens is de VLHORA dank verschuldigd aan de voorzitter, de leden en de secretaris van de visitatiecommissie voor de betrokkenheid en deskundige inzet waarmee zij hun opdracht hebben uitgevoerd.

Marc Vandewalle
secretaris-generaal

Bert Hoogewijs
voorzitter

Hoofdstuk 1 Hogeschool Gent

Algemene toelichting bij de professioneel gerichte bacheloropleiding Agro- en biotechnologie van de Hogeschool Gent

Hogeschool Gent die de opleiding aanbiedt, is één van de vijf Vlaamse Autonome Hogescholen (VAH) die ontstaan zijn door de fusie van officiële instellingen, zoals deze van de Vlaamse Gemeenschap, steden of provincies en die tot geen enkel klassiek onderwijsnet behoren. Zij telt sedert academiejaar 2001-2002 in totaal dertien departementen. Ze heeft naast haar diverse campussen in de stad Gent ook vestigingsplaatsen in Aalst en Melle en proefvelden in Bottelare (Merelbeke). De hogeschool telt ruim 16000 studenten en circa 1500 personeelsleden (1043 VTE), waarvan ongeveer 1.000 lesgevers.

De Hogeschool Gent maakt sinds 29 april 2003 deel uit van de Associatie Universiteit Gent (AUGent).

De opleiding maakt deel uit van het departement Biowetenschappen en Landschapsarchitectuur dat zowel professioneel gerichte als academisch gerichte opleidingen aanbiedt. Het departement organiseert op de campus Melle de professionele bacheloropleidingen Landschaps- en tuinarchitectuur en Agro- en biotechnologie, de bachelor na bachelor Landschapsontwikkeling en het postgraduaat Training en begeleiding van dieren voor de hulpverlening. De academisch gerichte opleidingen Biowetenschappen worden georganiseerd op de campus Gent. Het departement beschikt ook over een proefhoeve in Bottelare (Merelbeke).

De opleiding kent een lange historiek. De tuinbouwschool te Gentbrugge was de eerste tuinbouwschool van het land en van het Europese continent. De school en de opleiding kenden verschillende wijzigingen zowel van locatie als van naam. De opleiding graduaat Landbouw en biotechnologie, met de afstudeerrichtingen Landbouw en Tuinbouw maakt sinds 1995 deel uit van het departement Biowetenschappen en Landschapsarchitectuur van de Hogeschool Gent. Vanaf het academiejaar 2000–2001 werden de bestaande keuzemogelijkheden verruimd met Groenmanagement en Voedingsmiddelentechnologie. In 2002 konden de opleidingen een nieuw gebouw op de campus Melle betrekken.

Bij de BAMA-hervorming werd het graduaat Landbouw en biotechnologie omgevormd tot een professioneel gerichte Bachelor in de agro- en biotechnologie met de afstudeerrichtingen Agrotechnologie, Groen- en plantmanagement en Voedingsmiddelentechnologie. In het academiejaar 2004–2005 werd de afstudeerrichting Dierenzorg en –management opgestart. In het academiejaar 2006–2007 werden in overleg met de andere Vlaamse opleidingen de afstudeerrichtingen officieel vastgelegd: Landbouw, Voedingsmiddelentechnologie, Dierenzorg en Groenmanagement (met de keuzemogelijkheden groen- of plantmanagement).

In het academiejaar 2007-2008 werd het postgraduaat Training en begeleiding van dieren in de hulpverlening opgericht.

In het academiejaar 2007-2008 telde de opleiding 478 studenten.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Het oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Wat niveau en oriëntatie betreft is de opleiding vertrokken van de decretaal opgelegde voorschriften met betrekking tot de algemene en beroepscompetenties. De studenten van deze opleiding moeten na voltooiing van hun opleiding algemene competenties beheersen als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, kritische ingesteldheid, projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen en een ingesteldheid tot levenslang leren. Daarnaast moeten zij de algemene beroepsgerichte competenties bezitten: teamgericht kunnen werken, zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van eenvoudige probleemsituaties in de beroepspraktijk, ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën en het besef dragen van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk. De beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnende beroepsbeoefenaar definieert de opleiding als volgt: het verantwoord en duurzaam omgaan met levend materiaal of in functie van levend materiaal in de sector; technisch-technologie vaardig zijn in de sector; commercieel verantwoord handelen in de sector; een werkeenheid kunnen managen in de sector en kwaliteitssystemen kunnen hanteren en/of realiseren in de sector. De commissie stelde vast dat de opleiding sterk gewerkt heeft om een degelijke set beroepsgerichte competenties op punt te zetten.

In 2003 werden deze doelstellingen tezamen met de visie van de opleiding verwerkt in het omvormingsdossier van het Graduaat in de landbouw en biotechnologie naar de professioneel gerichte Bachelor in de agro- en biotechnologie.

De commissie is van mening dat de breedte van deze opleiding mogelijkheden geeft aan afgestudeerden om terecht te komen in een zeer divers beroepenveld en in een breed gamma functies en subsectoren van de biotechniek, eigen aan de afstudeerrichtingen: landbouw, dierenzorg, groenmanagement, plantmanagement (tuinbouw) en voedingsmiddelentechnologie.

Uit de gesprekken meent de commissie vast te stellen dat de opleiding sterk gestuurd wordt vanuit het departement, waardoor een eigen visie en sturing vanuit de specifieke opleidingsbehoeften niet duidelijk uit de verf kwamen. Dit uit zich in een eerder domeingestuurde benadering die soms de indruk geeft dat het accent op de professionele, praktisch gerichte bachelor weinig uitgesproken is ten voordele van de academische zienswijze en vorming.

De commissie heeft vastgesteld dat de doelstellingen geen expliciete internationale component bevatten. Maar de commissie heeft ervaren dat er wel een sterk uitgebouwde internationale werking bestaat die vele mogelijkheden biedt voor studenten om met deze dimensie kennis te maken. In het kader van het LLP Life Long Learning program (vroegere Erasmus/Socrates) zijn er bilaterale akkoorden met buitenlandse instellingen voor studenten- en lectorenmobiliteit.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de verantwoordelijken van het departement en de opleiding om de specifieke opleidingsmissie en –eigenheid van de professioneel gerichte bacheloropleiding expliciet vast te leggen, die weliswaar de synergie kan genieten van de masteropleiding en de hogeschoolinfrastructuur maar waarbij er een duidelijk onderscheid moet zijn in de praktijk.

De commissie vraagt om de internationale dimensie in de doelstellingen te expliciteren.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van gereguleerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat elke afstudeerrichting van deze opleiding specifieke technische en economische competenties vereist die vastgelegd zijn in de beroepsspecifieke competenties per afstudeerrichting:

- In de afstudeerrichting landbouw staan sturen, leiden en controleren van dierlijke -en plantaardige productie tot op het niveau van de eerste verwerking centraal. De verschillende teelttechnieken van landbouwgewassen worden vanuit een duurzame en economische invalshoek bekeken, naar teelttechniek en -planning, mechanisatie, bemesting en verwerking toe. Tevens wordt het houden van voedselproducerende dieren in een optimale omgeving met betrekking tot huisvesting, voeding, fokkerij, gezondheid, milieu en wetgeving uitgewerkt. Afgestudeerden moeten alle processen in de landbouw kunnen opvolgen maar moeten ze ook kunnen managen en optimaliseren.
- Afgestudeerden dierenzorg bezitten de nodige competenties inzake gedragsleer of ethologie, ziekteleer, preventieve verzorgingstechnieken en veterinaire assistentietechnieken. De principes van de huisvesting, voeding en hygiëne zijn bekend en kunnen vakkundig toegepast worden bij de belangrijkste gezelschapsdieren, landbouwhuisdieren, laboratoriumdieren, zeezoogdieren, vogels, reptielen en vissen. De basisprincipes van de veredeling en fokkerij zijn gekend. Daarnaast zijn ook volgende vaardigheden van belang: management van en het uitvoeren van de administratie rond het houden en verzorgen van dieren, het beheersen van wildlife management en internationale aspecten van de fauna (recht en handel), kennis hebben aangaande de morfologie en fysiologie van laboratoriumdieren en de aanpak van gedragsproblemen.
- De afgestudeerden voedingsmiddelentechnologie beheersen de bewerkings- en verwerkingsprocessen van primaire producten tot veilige en gezonde voedingsmiddelen. Als voedingsmiddelentechnoloog zijn ze vertrouwd met de productieprocessen van zuivel, groentenconserven, vruchtensappen, brood en deegwaren,

vleeswaren, chocolade, suiker, enzovoort. Zij zijn onderlegd in de levensmiddelenmicrobiologie en zijn aldus in staat om de interacties te begrijpen die aanleiding kunnen geven tot voedselbederf. In het kader van de ketenbewaking kunnen ze met kennis van zaken kwaliteitsplannen opstellen en interpreteren, HACCP-teams leiden of ondersteunen.

- De afstudeerrichting groenmanagement omvat vanaf het 2de jaar twee keuzerichtingen: groenmanagement en plantmanagement.

In de keuzerichting groenmanagement gaat de aandacht naar technieken en vaardigheden die aan bod komen in de sectoren van de tuinaanleg en het tuinonderhoud, het openbaar groen, de boomteelt en sierteelt, het natuur- en bosbeheer. Vanuit een ontwerp of beplantingsplan moet de afgestudeerde oplossingsgericht de technische vaardigheden, planten kennis en toegepaste mechanisatie kunnen toepassen in groenmanagement. Visie, organisatie, planning, machineparkbeheer, bestek en kostprijsberekening zijn zeer belangrijke peilers. Daarnaast is het ook belangrijk om ecologische principes, populatiedynamiek, vegetatiekunde, beheerstechnieken en faunabeheer te kunnen toepassen, softwarepakketten, ruimtelijke plannen, kaartmateriaal en wetgeving te kunnen hanteren bij het uitwerken van beheersplannen of projecten van natuurinrichting.

In de keuzerichting plantmanagement gaat de aandacht naar de technieken en vaardigheden die aan bod komen in de tuinbouwsector (boom- en sierteelt, fruitteelt, vollegrondsgroenten, kruiden en teelten onder glas). Zowel teelttechnische (de keten van productie, oogsten, bewaren, verwerken, ...) als sociale en economische aspecten in het kader van duurzaamheid spelen een rol. De kennis van de botanische eigenschappen van de plant is de vertrekbasis bij plantmanagement. De veredeling, in-vitro teeltprincipes bij de opkweek en gewasbescherming van de diverse teelten moeten gekend zijn en toegepast kunnen worden. In het kader van bedrijfsbegeleiding kunnen teelten opgevolgd en resultaten geregistreerd worden. In het labo kunnen substraten en gietwater ontleed en geanalyseerd worden. In deze sector is het van belang de competentie te bezitten om ziekten en plagen waar te nemen en te determineren, om uiteindelijk een ecologisch verantwoorde en doeltreffende behandeling te kunnen uitvoeren.

Voor het onderbouwen van het domeinspecifiek referentiekader werd gebruik gemaakt van verschillende bronnen zoals een beschrijving van het werkveld van de gegradueerde in de landbouw en biotechnologie met aanvullend beroepsprofiel van de "landbouwer" (mei 1996), een opleidingsprofiel van de gegradueerde in landbouw en biotechnologie (maart 1997), het omvormingsdossier en de Dublin descriptor.

Daarnaast gebeurden er per afstudeerrichting bevestigingen van het werkveld: bevestiging van het werkveld voedingsmiddelentechnologie 2002 – 2003, een samenwerking met vzw streekplatform Meetjesland (voeding), een resonantiecommissie groenmanagement 24 april 2008. De oprichting van de afstudeerrichting dierenzorg gebeurde in samenspraak met de faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Gent (UGent). Na de oprichting vond meermaals overleg plaats met de Orde der Dierenartsen (NGROD) en werden de doelstellingen op basis van dit overleg aangepast.

Ondanks deze gevarieerde input gaf het werkveld in de gesprekken toch aan dat praktisch bosbeheer nog niet goed op punt staat. Uit de gesprekken vond de commissie dat er meer aandacht nodig is voor opleiding in de teelttechniek en beveelt de opleiding aan hier zorg aan te besteden. Ook het werkveld gaf te kennen dat ze op termijn mensen tekort zullen hebben die onderlegd zijn op het gebied van de plantenteelt en voldoende kennis hebben.

Uit de gesprekken bleek verder dat de contacten met het werkveld veelal informeel zijn. De commissie vraagt ook de nodige aandacht om meer frequent de vinger aan de pols te houden met het werkveld om wijzigingen in de maatschappelijke noden sneller te ontdekken en te kunnen verwerken, en denkt daarbij bijvoorbeeld aan het meer gestructureerd uitbouwen van de resonantiegroepen en hun werking.

De opleidingsdoelstellingen voor de professionele bachelor in de agro- en biotechnologie zijn gepubliceerd in het hogeronderwijsregister, op de website en het intranet van de school. De vereiste kennis/vaardigheden/attitudes worden gecommuniceerd naar belanghebbenden via de studiefiches en zijn te raadplegen op het internet. Deze studiefiches vormen tevens een onderdeel van de uitgereikte syllabi.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt de opleiding aan om de doelstellingen van de opleiding nog beter te vergelijken met de noden van het werkveld en daaruit de nodige conclusies te trekken om mogelijke lacunes op te vangen. De commissie vraagt om het overleg met het werkveld te systematiseren en beter te structureren.

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1, niveau en oriëntatie:	voldoende
facet 1.2, domeinspecifieke eisen:	voldoende

is de commissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: Voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De verantwoordelijkheid voor het borgen van deze competenties ligt bij de opleidingscommissie die het curriculum bewaakt en bij de vakgroepen die de diverse opleidingsonderdelen inhoudelijk invullen en organiseren. Binnen de opleiding bachelor in de agro- en biotechnologie zijn er drie vakgroepen actief: levensmiddelen- en agrotechnologie, dierenzorg en groenmanagement. Elk lid van het OP behoort tot één vakgroep.

De competenties werden tegenover de opleidingsonderdelen uitgezet in een kruistabel. Daaruit blijkt dat de vereiste competenties in alle opleidingen aan bod komen. De studiefiches geven de student zowel informatie over wat er van hem verwacht wordt, als wat hij zelf van elk opleidingsonderdeel kan verwachten.

Nochtans stelde de commissie in de gesprekken vast dat de competenties niet echt ingeburgerd zijn en het competentiegericht leren meer expliciet mag gerealiseerd worden.

Naar aanleiding van de BaMa-hervorming werd het curriculum herbekeken. Er werd binnen de opleiding gekozen voor een aantal nieuwe werkvormen zoals interdisciplinaire projecten en begeleid zelfstandig leren. Tevens werd rekening gehouden met opmerkingen van de vorige visitatiecommissie, de resultaten van overleg met de resonantievergaderingen en bevestigingen van studenten, afgestudeerden en het werkveld. Wat betreft directieven werd rekening gehouden met het totaal aantal opleidingsonderdelen per studiejaar vastgelegd op maximaal 12 zoals aangegeven vanuit de Sector Onderwijs naar aanleiding van de BaMa-hervorming. Het aantal contacturen werd verminderd ten gunste van het aantal uren begeleidde zelfstudie en de opleidingsonderdelen werden semestrieel georganiseerd. Naar aanleiding van de vorige onderwijsvisiteer werd de keuzerichting voedingsmiddelentechnologie als een volwaardige afstudeerrichting uitgebouwd. Voor de oprichting van de keuzerichting dierenzorg werd overleg gepleegd met de faculteit Diergeneeskunde en werd het curriculum met de doelstellingen voorgelegd aan de resonantievergadering.

De resultaten van studentenbevestigingen over opleidingsonderdelen en over de opleiding worden aan de betrokken lectoren bezorgd die ze gebruiken voor actualisering en/of bijsturing van het curriculum. De commissie is positief over de curricula-aanpassingen die gebeurden aan de hand van terugkoppelingen van de studenten en vanuit het werkveld.

De commissie stelde echter een gemis aan een coherente onderwijsvisie vast die door iedereen gedragen wordt en geconcretiseerd wordt in het licht van de professionele bacheloropleiding. Enerzijds lijkt er een gedeelde aandacht te gaan naar tegelijkertijd de master- en de bacheloropleiding door de gezamenlijke departementale bevoogding. Anderzijds zag de commissie een sterke persoonlijke invulling van de lectoren voor de realisatie van programmaonderdelen. Zo is er behoefte aan een gelijke stagebegeleiding voor iedereen en aan een evaluatie die voor iedereen gebeurt op dezelfde wijze. Ook de cursussen moeten afgestemd worden op de actuele ontwikkelingen wat nu niet altijd het geval is.

Vanwege de heterogene instroom maar ook om een polyvalente basis te geven, telt het eerste jaar 38 gemeenschappelijke studiepunten en worden naast de technische vakken ook heel wat algemene vakken geprogrammeerd. Door de optie voor een polyvalente vorming volgen de studenten van het tweede en derde jaar van het modeltraject nog altijd gemeenschappelijke opleidingsonderdelen (respectievelijk voor 14 en 7 studiepunten). De commissie is van mening dat het curriculum nog verder dient te worden aangepast teneinde een beter evenwicht in functie van de afstudeerrichtingen te verkrijgen. Zo blijkt de cursus plantkunde te uitgebreid te zijn in het eerste jaar voor bepaalde afstudeerrichtingen in vergelijking met de andere cursussen. Het vernieuwde curriculum zoals voorgesteld tijdens de visitatie geeft een goede aanzet om een beter evenwicht te realiseren tussen de verschillende afstudeerrichtingen. Dit was overigens dringend noodzakelijk.

Door middel van projectopdrachten wil de opleiding bij de studenten lange termijndoelen bereiken, die betrekking hebben op het ontwikkelen van sociale en vakspecifieke vaardigheden die voor de toekomstige werknemer van belang zijn. Hierbij stimuleert men teamwerking en samenwerking met buitenschoolse partners uit het werkveld. Positief is dat de vakoverschrijdende projecten thematisch en multidisciplinair zijn opgebouwd. De vakspecifieke leerinhouden van verscheidene opleidingsonderdelen zoals communicatie en rapportering, plantkunde, dierkunde, onkruidkunde, toegepaste informatica en bodemkunde worden in het eerste jaar geïntegreerd in het project ecologie. Binnen de marges van de afstudeerrichtingen kunnen de studenten in hun projecten de flexibiliteit leggen naar hun domeinen van belangstelling. Afgezien daarvan biedt de opleiding enkele keuzevakken in specifieke afstudeerrichtingen.

De internationale dimensie wordt op verschillende vlakken in de opleiding geïntegreerd: informatiebronnen, studie-uitstappen, kennisuitwisseling en stages. De cursussen zijn gebaseerd op zowel Nederlandstalige als anderstalige bronnen. Studenten worden gestimuleerd om anderstalige bronnen te raadplegen voor cursussen en stages. De commissie waardeert dat de opleiding vanaf het opleidingsonderdeel Communicatie van het begin van de opleiding geprogrammeerd is. Toch meent de commissie dat er meer aandacht mag gaan naar de talenkennis die erg zwak blijkt. In het tweede jaar wordt het keuzevak Duurzame en internationale ontwikkelingsprojecten georganiseerd in de context van mondialisering en duurzame ontwikkeling. In dit opleidingsonderdeel komen verschillende sprekers van NGO's aan bod en worden de studenten geïnformeerd over de mogelijkheden voor een buitenlandse stage. De stageperiode in de opleiding omvat vier weken in het tweede jaar van het modeltraject en 12 weken in het derde jaar van het modeltraject waardoor de studenten de kans krijgen een buitenlandse stage te doorlopen.

In het kader van het keuzevak Rescue en zeezoogdieren in het derde jaar dierenzorg worden elk jaar internationale gastsprekers uitgenodigd. Voor de afstudeerrichtingen groenmanagement en landbouw worden twee buitenlandse studiereizen voorzien tijdens de opleiding. Voor de afstudeerrichting voedingsmiddelen-technologie is dit er één.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie is van oordeel dat het competentiegericht leren explicieter gerealiseerd moet worden.

De commissie is van oordeel dat een updating van het curriculum, coherent met de eigenheid van de opleiding en de afstudeerrichtingen, noodzakelijk is.

De commissie wenst een versterking te zien van het onderwijs met betrekking tot talenkennis en taalvaardigheid.

Facet 2.2 Eisen professionele/academische gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft kennis genomen van de evolutie in het programma van het verwerven van basiskennis naar het verwerven van gespecialiseerde vakkennis. Deze wordt via de opbouw van het programma geconcretiseerd.

Wat kennisontwikkeling betreft, doorlopen de studenten een groeilijn. Naargelang de studenten vorderen in de opleiding gaan ze steeds meer actieve inbreng moeten doen om kennis met concrete toepassing te verbinden en te beheersen. Hoorcolleges worden aangevuld met toepassingsvoorbeelden. In de oefensessies en opdrachten wordt verwezen naar theoretisch inzicht. De kennisontwikkeling van de student wordt ook gestimuleerd door het gebruik van de in de campusbibliotheek aanwezige vakliteratuur en e-bib.

In het curriculum zijn opleidingsonderdelen opgenomen die de vorming van maatschappelijke verantwoordelijkheid stimuleren. Duurzaamheid, geïntegreerde en biologische productiesystemen en ethiek krijgen voldoende aandacht. Ook in het “Studium Generale” komen maatschappelijke en ethische problemen aan bod.

In het kader van het opleidingsonderdeel “Integrale kwaliteitszorg” wordt kennis gemaakt met kwaliteitszorgsystemen, traceerbaarheid en iso-certificering.

In het kader van management maken de opleidingsonderdelen “Ondernemersvaardigheden” en “human resources management” integraal deel uit van het programma. De studenten signaleerden de commissie dat de cursus ondernemersvaardigheden niet opgebouwd of toepasbaar was in functie van een onderneming.

Voor gespecialiseerde oefeningen die gerelateerd zijn aan toegepaste mechanisatie, constructies en machines kan de opleiding terecht bij het PCLT (Praktijkcentrum voor Land –en Tuinbouw te Roeselare) het CVO (centrum voor volwassenenonderwijs – stad Gent) en het Testcentrum voor maaidorsers CNH Belgium te Zedelgem. Oefeningen inzake dierlijke productie gaan door op de Proefhoeve Melle (LANUPROAgrivet, Universiteit Gent). Jaarlijks wordt er beroep gedaan op vzw Inverde voor praktijkoefeningen in het kader van het opleidingsonderdeel “Bosbeheer, natuurbeheer en natuurinrichting” in het provinciaal domein Het Leen te Eeklo. De vakgroep dierenzorg werkt ook samen met vzw Equiproco om een practicum rond de training van paarden op te zetten. Daarnaast worden er ook, in functie van de afstudeerrichting, practica georganiseerd in het KTA Tuinbouwschool Melle, in gespecialiseerde laboratoria van de faculteit Diergeneeskunde (UGent) en in de eigen Proefhoeve Bottelare.

Om studenten voor te bereiden op het werkveld worden er al vanaf het eerste jaar contacten gelegd via het bezoeken van bedrijven en beurzen. Vakoverschrijdende projecten worden georganiseerd in samenwerking met bedrijven, instellingen of openbare besturen. De stage in het tweede modeltraject is bedoeld als kennismakingsstage en voorbereiding op de stage en het afstudeerproject in het derde modeltraject. Tijdens de stage worden studenten fulltime ingeschakeld als volwaardige werknemer in hun stagebedrijf. Het uitschrijven van een projectrapport, stagerapport en eindwerk wordt voorbereid in het opleidingsonderdeel “communicatie en rapportering. In het derde jaar wordt het opleidingsonderdeel “human resources management” georganiseerd. Studenten maken tijdens dit vak kennis met alle aspecten van het sollicitatiegesprek. Er wordt hen geleerd hoe ze een cv en een sollicitatiebrief moeten opstellen. Daarnaast leren ze ook hoe de werkgever vragen stelt tijdens het gesprek, waarop gelet wordt en welke technieken gebruikt worden. Tenslotte wordt ook het assessmentproces

doorgenomen: op welke aspecten letten werkgevers tijdens het sollicitatiegesprek en hoe wordt een gesprek geëvalueerd.

Het projectmatig werken is een belangrijke onderwijsvorm voor het verwerven van de beroepsspecifieke competenties. Waar de begeleiding van de projecten in het eerste jaar nog sterk bij de lector ligt, verdwijnt die vanaf het tweede jaar meer naar de achtergrond. De functie van de lector is niet meer controleren maar enkel sturen. De projecten verlopen zowel binnen de hogeschool als in samenwerking met buitenschoolse partners of in het kader van interne onderzoeksprojecten.

In het project ecologie van het eerste jaar gaan de studenten via veldwaarnemingen planten en ongewervelde dieren leren determineren. Door individuele en teamopdrachten leren ze verbanden leggen tussen planten, dieren en de bodem. Via het opleidingsonderdeel Dier/Plant/Groen/Voeding en samenleving, en studiebezoeken maken de studenten kennis met de verschillende sectoren van het werkveld. Dit is een belangrijk aspect voor de keuze van de kennismakingstage in het tweede jaar. In het tweede jaar werken de studenten ook aan een vakoverschrijdend project dat doorloopt in het derde jaar. In het derde jaar wordt de specialisatie verder uitgediept met de stage en het afstudeerproject. Hier spelen de persoonlijkheidsdimensie en de sociaal-communicatieve vaardigheden van de student een belangrijke rol.

Zoals al vermeld telt de opleiding twee stageperiodes. De kennismakingsstage in het tweede jaar telt 4 weken. Tijdens de hoorcolleges volgend op de stage worden de werkveldgerelateerde competenties verder uitgediept met theoretische achtergrond.

De tweede stage en het afstudeerproject gaan door in semester 2 van het 3e jaar van het voltijdse modeltraject. Deze stage omvat 15 van de 60 studiepunten en wordt afgerond met het schrijven van het stagerapport. Het afstudeerproject omvat 12 van de 60 studiepunten.

De student stelt in principe een stageplaats zelf voor. Hij heeft daarvoor een databank ter beschikking met feedbackartikelen van voorgaande stagiairs. Hij kan ook kiezen voor een stageplaats uit de vacaturebank. Een stagebegeleider screent nieuwe stageplaatsen. Een syllabus en een cursus 'Communicatie en rapportering' ondersteunen de studenten bij de uitvoering van de stage en het eindproject. Volgens het ZER waken de opleidingscommissie, de stagebegeleiders en de stagecoördinator over het niveau, de kwaliteit en de inhoudelijke aspecten van de stage. De organisatorische en administratieve aspecten van stage worden verzorgd door de stagecoördinator, die een werkbaar platform aanbiedt aan de stagebegeleiders om de begeleiding in optimale omstandigheden te laten verlopen. De commissie vond wel dat er nog veel verbetering mogelijk is met betrekking tot het stimuleren van de studenten bij het formuleren van de eigen leerdoelen voor de stage. Ook is het de commissie niet ontgaan dat de kwaliteit van de stagebegeleiding erg wisselend is en dat de leerbegeleiding afhangt van individuele initiatieven van de lector/begeleider. De educatieve begeleiding bij stages gebeurt niet altijd intensief genoeg. Het opvolgen en beoordelen van stageverslagen en eindwerken is individueel sterk verschillend.

Wat betreft de organisatie van stageplaatsen drukte het werkveld trouwens tijdens de gesprekken sterk haar ongenoegen uit en zegde dat de communicatieve en opvolgingsaanpak onprofessioneel is. Dit kan te maken hebben met het tekort aan opleidingspersoneel, maar organisatorisch moet er werk gemaakt worden van een studentopvolgingssysteem (portfolio om de student te volgen in zijn eigen studietraject).

Studenten hebben de mogelijkheid om hun stage in het buitenland te doen. Veel studenten volgen een internationale stage in Westeuropese landen, voornamelijk in Nederland en Spanje. Voor de studenten afstudeerrichting dierenzorg is er een intense samenwerking met een aantal onderzoekscentra omtrent zeezoogdieren (Seamarco, Imares, Ecomare, Pieterburen). Jaarlijks kunnen tot tien studenten op de Atlantic Whale foundation in Tenerife terecht. Studenten kiezen ook voor een stage in een van de vele wolvenparken in Spanje, Portugal en Frankrijk (Lobopark, Grupo Lobo, Parc Animalier des Monts de Guéret). Over de jaren heen hebben weinig studenten geopteerd voor een stage in Frankrijk. De Franse en Duitse taal vormen een hinderpaal bij de keuze van een stageplaats.

Een groot aandeel studenten koos voor Malawi wat een resultaat is van de toelichtingen van organisaties tijdens het opleidingsonderdeel Duurzame en internationale ontwikkelingssamenwerking. Na de stage werden de meeste stageplaatsen in Malawi echter negatief beoordeeld door de studenten. Verder zijn er stageplaatsen in Congo in functie van een lopend Vliir-project in samenwerking met de universiteit van Lubumbashi. Recent is er eveneens

een stagemogelijkheid in Uganda via Broederlijk Delen waarbij ook continuïteit zal worden nagestreefd. Er is een stijgende aanvraag naar overzeese stages in de VS, maar er is weinig interesse voor een stage in Azië.

In het tweede jaar kunnen de studenten in het kader van hun project kiezen voor een "Small Business Project" in samenwerking met Vlaamse Jonge Ondernemingen (VIAJO). De studenten moeten brainstormen rond een thema van het bedrijf dat ze willen opstarten. Op basis van een uitgewerkt businessplan en een marktstudie onderzoeken ze de haalbaarheid van hun idee. Ze bouwen een werkstructuur uit met een commercieel, een technisch, een financieel en een administratief verantwoordelijke en een gedelegeerd bestuurder.

De SBP's stellen de studenten al tijdens hun studies in de mogelijkheid om zich een realistisch beeld te vormen van tal van aspecten van het ondernemerschap en de opstart van een eigen zaak. Centraal staat hierbij het ontwikkelen van de vaardigheden en attitudes tot ondernemerschap. "Peters" uit het bedrijfsleven kunnen de studenten hierbij helpen.

Het departement BIOT (bachelor agro- en biotechnologie) is sinds de start actief betrokken bij het projectmatig wetenschappelijk onderzoek waarbij projectvoorstellen werden ingediend met zowel accenten naar landbouw, voedingmiddelentechnologie, groenmanagement als dierenzorg. Hierbij werden ook samenwerking gerealiseerd met andere departementen binnen Hogeschool Gent (Technologie, Gezondheidszorg) alsook met universitaire en andere onderzoeksinstituten. Tot op heden werd reeds ca. 40 % van de projectvoorstellen ook effectief weerhouden voor financiering en uitvoering. Hoewel er verschillende activiteiten zijn en er een sterk enthousiasme is voor onderzoek is het voor de commissie niet duidelijk hoe de activiteiten met betrekking tot onderzoek structureel geregeld zijn, noch hoe deze initiatieven, genomen in een overkoepelende visie, specifiek bijdragen tot de professionele deskundigheid en doelstellingen van deze opleiding.

Ook op het vlak van dienstverlening is het departement actief. Op de proefhoeve Bottelare worden tal van activiteiten voor bedrijven uitgevoerd die gecoördineerd worden door OP-leden. De betrokken OP-leden zijn hiervoor deels vrijgesteld van hun lesopdracht. Studenten nemen deel aan de talrijke oefeningen en uit de gesprekken bleken de afgestudeerden zeer tevreden te zijn over deze praktijklessen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt om te onderzoeken of er binnen de afstudeerrichtingen groenmanagement en voedingmiddelentechnologie meer aan specialisatie kan gedaan worden.

De commissie wil de opleiding aanmoedigen om de cursus ondernemersvaardigheden meer uit te bouwen in functie van ondernemingspraktijken.

De commissie vraagt de opleiding een stageverbeterprogramma op te zetten om de studenten tijdens hun stage beter te begeleiden op educatief vlak. De commissie vraagt dat de procesbegeleiding bij de stage beter moet worden gestructureerd met een schriftelijke en procedurele aanpak, onderbouwd door degelijke criteria, zodat er ook aan leerbegeleiding gedaan wordt. Bovendien moet de kwaliteit van de communicatie met het werkveld verbeterd worden.

De commissie vraagt de opleiding na te gaan of de verwachtingen die worden gewekt met betrekking tot de stageplaatsen in het buitenland wel met de werkelijkheid overeenkomen. De commissie wenst dat er duidelijke criteria worden opgesteld waaraan een stageplaats dient te voldoen.

De commissie vraagt om de bijdrage van de PWO-projecten aan de opleiding te bewaken.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding met vier afstudeerrichtingen (dierenzorg, groenmanagement, landbouw en voedingsmiddelen-technologie) is opgebouwd uit drie voltijdse modeltrajecten van elk 60 studiepunten. De opleiding wordt ook in een deeltijds modeltraject aangeboden waarbij de student de mogelijkheid heeft om gedurende een volledig academiejaar, twee semesters halftijds te studeren (= horizontaal) of gedurende één semester per academiejaar voltijds te studeren (= verticaal). Studenten kunnen zich inschrijven voor een modeltraject (voltijds of deeltijds) of voor een geïndividualiseerd traject. Een geïndividualiseerd studietraject dient aangevraagd te worden bij en goedgekeurd te worden door de departementsraad. Bij het samenstellen van een geïndividualiseerd studietraject wordt rekening gehouden met de volgtijdelijkheid van de opleidingsonderdelen, de haalbaarheid en de organisatie van de opleiding.

Uit de beschikbare documenten stelt de commissie vast dat het opleidingsprogramma bestaat uit op elkaar afgestemde opleidingsonderdelen waarbij een aantal als basis dient voor meer uitdiepende opleidingsonderdelen. Vanaf het eerste modeltraject moet er gekozen worden voor een bepaalde afstudeerrichting waarvoor 22 studiepunten zijn gereserveerd. In het tweede modeltraject zijn 43 studiepunten en in het derde modeltraject 50 studiepunten specifiek voor de verschillende afstudeerrichtingen beschikbaar. De afstemming tussen de lectoren gebeurt via de opleidingscommissie en de vakgroepen. De commissie is van mening dat er in het eerste jaar meer practica zouden mogen komen en dat die vooral gericht dienen te zijn op Dierenzorg, Voeding en Groenmanagement

Het verband tussen de opleidingsonderdelen wordt weergegeven door de volgtijdelijkheid. Deze wordt in de studiefiches en de departementale aanvullingen op de onderwijs- en examenregeling vermeld.

In het tweede modeltraject worden keuzeopleidingsonderdelen ingericht voor drie studiepunten. Binnen de afstudeerrichting dierenzorg kunnen de studenten bovendien kiezen voor vijf studiepunten uit 'Veehouderij' of 'Dierenzorg koudbloedigen en wilde dieren'. In de afstudeerrichting groenmanagement wordt vanaf het 2de modeltraject een opsplitsing gemaakt in groenmanagement en plantmanagement. De differentiatie uit zich in een verschil van 20 studiepunten in het tweede modeltraject en 19 studiepunten in het derde modeltraject.

In het derde modeltraject kan een opleidingsonderdeel gevolgd worden aan een andere instelling van de associatie mits goedkeuring door de opleidingscommissie. De bedoeling is onder andere om studenten de mogelijkheid te geven een opleidingsonderdeel te volgen van het schakelprogramma naar de Master in de biowetenschappen..

In het Departement Biowetenschappen en Landschapsarchitectuur heeft een afgestudeerde Bachelor in de agro- en biotechnologie verschillende mogelijkheden om verder te studeren. Via een schakelprogramma kan een masterdiploma in de biowetenschappen, land- en tuinbouwkunde of voedingstechnologie behaald worden. Het schakelprogramma heeft een omvang van maximaal 65 studiepunten en beoogt de algemene wetenschappelijke competenties en wetenschappelijk-disciplinaire basiskennis aan te brengen.

Het postgraduaat 'Training en begeleiding van dieren in de hulpverlening' is in de eerste plaats bedoeld voor studenten uit de afstudeerrichting dierenzorg maar kan ook door andere studenten worden gevolgd.

Studenten uit de afstudeerrichting groenmanagement kunnen doorstromen naar de bachelor na bachelor in de landschapsontwikkeling.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie is van mening dat er meer practica moeten komen in het eerste jaar van de opleiding en dat die vooral gericht dienen te zijn op dierenzorg, voeding en groenmanagement.

Facet 2.4 Studietoeromvang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studietoeromvang, bachelor: tenminste 180 studiepunten.

Oordeel van de visitatiecommissie: ok

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De professioneel gerichte bacheloropleiding Agro- en biotechnologie bestaat uit drie studiejaar van elk zestig studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 180 studiepunten en voldoet de opleiding hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studietoeromvang van een professionele bachelor. Er is voorzien in een norm- of modeltraject van drie jaar met 60 studiepunten per jaar.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studietijd

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren, die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Sinds 2007-2008 worden de studietijdmetingen via Dokeos georganiseerd. De metingen gebeuren per opleidingsonderdeel en per semester. Voor de professioneel gerichte opleidingen zijn er drie meetmomenten per semester. Op deze manier komen de opleidingsonderdelen die in het betrokken semester worden geëvalueerd aan bod.

De resultaten van het eerste semester van 2008-2009 geven aan dat de reële studietijd die door de studenten opgegeven wordt, zeer sterk varieert. Dit kan onder andere te maken hebben met de zeer diverse instroom van de opleiding (zowel uit ASO, TSO als BSO) maar ook met een verkeerdelijk invullen van de verschillende tabellen door de studenten. Om dit probleem te remediëren, besliste de opleiding om in de toekomst eerder te werken met focusgroepen in plaats van met online bevragingen om zo rechtstreeks bij de studenten te kunnen peilen naar waar de knelpunten in verband met studietijd zitten. De eerste focusgroepen met studenten uit het eerste jaar

vonden plaats in maart 2009. Hieruit bleek dat volgens de studenten de reële studietijd voor de vakken van het eerste semester grotendeels overeenkwam met de begrote studietijd.

De opleiding heeft een aantal organisatorische maatregelen genomen die de studeerbaarheid bevorderen. Zo is er de duidelijke organisatie van het academiejaar (2 semesters van elk 13 weken les en 4 tot 5 weken examen) die van bij de start bekend is en de studentvriendelijke organisatie van het les- en examenrooster. In enkele gevallen hoorde de commissie studentenverzoeken met betrekking tot een betere organisatie van verplaatsingen en meer reële aansluitingsmogelijkheden tussen lessenroosters en vervoersmogelijkheden.

In de syllabi wordt een tijdsplanning voor opdrachten en projecten opgenomen maar toch vinden de studenten uit het derde jaar dat er teveel opdrachten op hetzelfde moment moeten afgewerkt worden. De opleidingscommissie wil daarom de opdrachten, presentaties en evaluatiemomenten ophalen in een semesteriële kalender.

De andere studiebevorderende activiteiten liggen op het vlak van de studiebegeleiding. De eerder kleine schaal van de campus zorgt ervoor dat er nauw contact is tussen studenten en lectoren. De lectoren zijn gemakkelijk bereikbaar voor de studenten.

Wat betreft studiebelemmerende factoren signaleerden de studenten de moeilijkheden in verband met het doorgaan van hoorcolleges en practica op verschillende locaties en het gebruik van de lokalen op de campus Schoonmeersen door andere departementen. Daardoor is de opmaak van het rooster niet evident. Sommige oefeningen gaan door op de proefhoeve in Bottelare, die met openbaar vervoer moeilijk te bereiken is.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om meer aandacht te besteden aan de opmaak van het lessenrooster en meer rekening te houden met de diverse locaties.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie herkende in de gebruikte werkvormen de aansluiting met de doelstellingen. Naast de reguliere hoorcolleges voor kennisoverdracht geeft de opleiding daarbij aandacht aan het competentiegerichte aspect met , projectonderwijs, de afstemming op de praktijk en meer nadruk op zelfstandig werk. De vakgroepen en de opleidingscommissie bespreken de werkvormen die hierbij het best aansluiten. De commissie heeft vastgesteld dat een gemeenschappelijke visie in didactische aanpak over het geheel niet is uitgewerkt in de verschillende opleidingsonderdelen. Elke vakgroep lijkt zijn eigen prioriteiten voor concretisering te bepalen, weliswaar binnen de krijtlijnen van de hogeschool. Verder vindt de commissie dat wat in het programma als competentieeleren voorzien is ook meer expliciet naar de studenten moet gebracht worden.

In het onderwijsontwikkelingsplan van de hogeschool ligt het accent op de organisatie van competentiegericht onderwijs en op het actief en samenwerkend leren binnen de departementen. Binnen de opleiding is er als eerste departementaal onderwijsontwikkelingsproject gewerkt rond een vakoverschrijdend project ecologie. Een tweede project wordt uitgewerkt in het kader van ondernemersvaardigheden.

Geïntegreerde projecten in het eerste jaar sluiten aan bij de literatuurstudie en simuleren in het tweede en derde jaar een situatie eigen aan het werkveld. De studenten krijgen een uiteenzetting en een syllabus over de betekenis en het doel van het project, de eisen en verwachtingen voor de studenten en de coachende projectbegeleiders, tijdsplanning, opbouw van rapport, groeps- en individueel logboek, en de wijze van evalueren. Voor het zelfstandig leren worden in alle jaren en in alle afstudeerrichtingen een aantal didactische sturingsmechanismen ingebouwd zoals studiemateriaal met studeeraanwijzingen, goede leeropdrachten aanvankelijk opgesplitst in deeltaken, en een geleidelijk toenemende complexiteit in de opdrachten.

Voor hoorcolleges, practica of oefeningen is er voldoende lesmateriaal: cursussen, handboeken, handleidingen voor het practicum, syllabi voor de projecten, stage en afstudeerproject. Vakgroepen zijn verantwoordelijk voor de inhoud. Voor de practica en de laboratoriumoefeningen wordt een aanzienlijk deel van de uren gedeeld met de masteropleiding en andere opleidingen binnen de hogeschool. Hiervoor stelt het departement budgetten ter beschikking. De vakgroepen communiceren hun voorstellen met betrekking tot voorzieningen en didactisch materiaal voor de opmaak van de jaarlijkse begroting

Afgestudeerden gaven aan dat ze tevreden waren met de opbouw van de cursussen. Het noodzakelijke eigentijdse computergebruik is ook goed ingeburgerd. De commissie vond echter dat de kwaliteit van de cursussen zelf erg wisselend is. De kwaliteitszorg gebeurt vanuit persoonlijk initiatief als het al mogelijk is qua tijdsbesteding. Zo is de cursus voedingsmiddelenanalyse niet meer actueel en die van procestechnologie onvolledig. De commissie vond het positief dat er een plan is om de uitwisselingen met buitenlandse lectoren en de netwerking te versterken. Dat zou de updating van het cursusmateriaal sterk ten goede kunnen komen.

Bij de update van het cursusmateriaal moet ook aandacht gaan naar een beter evenwicht in functie van de afstudeerrichtingen. Zo past bijvoorbeeld de cursus bodemkunde en bemestingsleer niet onder de huidige uitgebreide vorm in het curriculum voedingsmiddelentechnologie. Wanneer plantenbescherming wordt gegeven in functie van pesticidenresiduen moet ook dierkunde gegeven worden in functie van residuen van diergeneesmiddelen. Er is ook een grote variabiliteit in de studeerbaarheid van de cursussen. Zo is de cursus Bouw en functie van het dier volgens de commissie bijzonder uitgebreid en moeilijk studeerbaar.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie wenst dat de principes van de didactische aanpak gebundeld worden in een éénduidige visie en aanpak doorheen de gehele opleiding.

De commissie dringt aan op een verdere verbetering van de kwaliteit van de cursussen, met aandacht voor de actualiteit en het evenwicht in functie van de afstudeerrichting. In dit opzicht vraagt de commissie een binnen de opleiding coherente kwaliteitsaanpak.

De commissie is van oordeel dat het competentieleren meer expliciet naar de studenten moet gebracht worden

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vond een degelijke organisatie van de toetsing binnen de opleiding. Een echt duidelijk uitgeschreven toetsbeleid blijkt echter niet te bestaan. De departementsraden zijn verantwoordelijk voor de coördinatie en de organisatie van de examens. Per academiejaar en jaarprogramma worden twee examenzittijden georganiseerd. De examenzittijden en -periodes worden jaarlijks vastgelegd in de academische kalender. Er is een volledige en gedetailleerde examenregeling. Voor de opmaak van de examenroosters wordt overleg gepleegd met de betrokken studenten.

In functie van de opleidingsonderdelen en de te verwerven competenties zijn er diverse evaluatievormen. Elk lid van het onderwijzend personeel kan, in overleg met de vakgroep en de opleidingscommissie, de vorm van examineren, vrij kiezen. De examenvorm wordt vooraf aan de studenten kenbaar gemaakt via de studiefiche. De permanente evaluatie gaat uit van criteria gerelateerd aan de competenties die de betrokken onderwijsactiviteiten dienen te borgen en zorgt ervoor dat de student zijn prestaties tijdens de loop van het semester juist kan inschatten. De examenevaluatie gebeurt ofwel schriftelijk ofwel mondeling met schriftelijke voorbereiding. De meeste examens worden schriftelijk afgenomen. Indien beide evaluatievormen voorkomen in hetzelfde opleidingsonderdeel, wordt de verhouding tussen de permanente evaluatie en de examenevaluatie in de vakgroep onderling door de lectoren vastgelegd en goedgekeurd door de opleidingscommissie. Deze verdeling wordt aan de student kenbaar gemaakt via de studiefiche. Peer assessment komt aan bod in projecten vanaf het tweede traject.

De opleidingscommissie moet er op toezien dat de competenties zoals aangegeven in de studiefiches wel degelijk betracht worden. Het is de verantwoordelijkheid van de lectoren om vast te stellen of de door hen vermelde competenties verworven werden. Elke evaluator stelt zijn eigen criteria op en zal daar individueel op toetsen. Hoewel de commissie geen aanduiding heeft om aan de kwaliteit van deze aanpak te twijfelen, vond ze geen beleidsrichtlijn die voor homogeniteit zorgt tussen al de criteria die bepaald worden door deze evaluatoren.

De commissie heeft in de beschikbaar gestelde documenten gezien dat er proefexamens worden georganiseerd. Opmerkelijk is dat de opleidingsverantwoordelijken noch het opleidingspersoneel zelf tijdens de gesprekken de proefexamens naar voren brachten als een belangrijk punt in het beleid niettegenstaande er verschillende van deze examens georganiseerd worden. Het werd de commissie niet duidelijk voor welke vakken ze georganiseerd worden en wat de impact is op de definitieve scores. Verder bleek dat door omstandigheden de terugkoppeling naar de studenten niet of te laat gebeurde wat uiteraard niet de bedoeling kan zijn van deze oefening. De commissie wil dat de opleiding hieraan remedieert.

De commissie stelde vast dat de stage wel de nodige te beoordelen competenties bevat, maar geen gepast begeleidingskader heeft waarop deze beoordeling dient te gebeuren. De commissie vernam dat de opleiding werk wil maken van het realiseren van een stagebeoordeling op basis van gedragsindicatoren ondersteund door een document voor stagementoren dat de doelstellingen, verwachtingen en evaluatie beter omschrijft. De commissie stelde wel vast dat het werkveld tevreden is met het uitgewerkt evaluatiesysteem voor stagiairs en eindwerkprojecten. Anderzijds stelde de commissie een zeer groot verschil vast in kwaliteit tussen de eindwerken. Ze vindt dat deze verschillen moeten weggewerkt worden door een degelijke systematische aanpak.

De informatie over de evaluatievorm en de doelstellingen zijn vermeld op de studiefiches. De doelstellingen van het opleidingsonderdeel en de evaluatievorm worden door de lector zelf verder toegelicht tijdens het inleidende hoorcollege. De studiefiche is de eerste pagina van elke syllabus. Elke evaluatieperiode wordt gevolgd door een terugkoppeling (feedback) van de examenresultaten naar de studenten. De feedback wordt georganiseerd in het programma, maar kan eveneens gebeuren op individuele vraag.

De kwaliteitsbewaking van het toetsgebeuren gebeurt via de bevragingen van de opleidingsonderdelen bij de studenten. Tijdens het academiejaar 2008-2009 werd door de Hogeschool Gent, een nieuwe vragenlijst opgesteld waarin getoetst wordt naar de tevredenheid van de evaluatiemethode. Ook via de participatiecommissie en het departementaal studentenorgaan hebben de studenten de kans om hun bevindingen naar voren te brengen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert om de verschillende aspecten van de toetsing te concretiseren in een competentiegericht toetsbeleid.

De commissie vraagt een duidelijke houding in verband met de doelstelling van proefexamens en het al dan niet organiseren ervan. De commissie vindt dat de feedback na de proefexamens beter georganiseerd moet worden.

De commissie vraagt aandacht voor de vastgestelde kwaliteitsverschillen in de eindwerken.

De commissie vraagt dat het begeleidingskader voor de beoordeling van de stages zo snel mogelijk wordt opgesteld.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor een professioneel gerichte bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor:

- diploma secundair onderwijs, diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie of een diploma of getuigschrift dat bij of krachtens een wet, decreet, Europese richtlijn of een andere internationale overeenkomst als gelijkwaardig wordt erkend;
- door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden voor personen die niet aan bovengenoemde voorwaarden voldoen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De toelatingsvoorwaarden zijn beschreven in de onderwijs- en examenregeling. De inschrijving van een student met de soorten studiecontracten en -trajecten, procedure van inschrijven, inschrijvingsdata, aanvraag vrijstellingen, studievoortgangsbewaking, en wijzigen van inschrijving worden daarin geregeld.

Sinds het academiejaar 2004-2005 is het aantal studenten sterk gestegen. Die stijging valt samen met de oprichting van de afstudeerrichting dierenzorg. Sindsdien is de verhouding tussen mannelijke en vrouwelijke eerstejaarsstudenten omgeslagen naar een meer gelijke verdeling. De oorzaak is opnieuw de oprichting van de afstudeerrichting dierenzorg waarvoor zich overwegend vrouwelijke studenten inschrijven.

De verhouding van de instroom vanuit ASO ten opzichte van TSO loopt vrij gelijk. Bijna 42 % heeft vóór de aanvang van deze opleiding al hoger onderwijs gevolgd, waarvan de grote meerderheid komt uit de diergeneeskunde of uit een opleiding industrieel ingenieur. Slechts 2 studenten hadden ook al een diploma hoger onderwijs behaald.

Wat betreft het onthaal van nieuwe studenten, kunnen zij die dat wensen zich inschrijven voor introductiesessies van de basiswetenschappen, informatica en studentenfaciliteiten (Dokeos, e-mail) tijdens de onthaalweek. Tijdens het academiejaar wordt een monitoraat voor basiswetenschappen en toegepaste informatica georganiseerd. De commissie vindt dat de begeleiding van abiturienten erg mager uitvalt en niet is aangepast aan

de heterogeniteit van de instromende studenten. De commissie heeft geen sterk beleid terug gevonden met betrekking tot communicatie en bekendmaking van de opleiding, noch tot het optimaliseren of aanpassen van het instroombeleid aan de hand van analyses of studieresultaten. Tijdens de gesprekken met de commissie gaven studenten wel aan dat ze wel de juiste informatie gekregen hadden in verband met de opleiding wanneer ze hun keuze maakten.

In antwoord op de flexibilisering heeft de student de mogelijkheid om gedurende een volledig academiejaar, twee semesters halftijds te studeren (= horizontaal) of gedurende één semester per academiejaar voltijds te studeren (= verticaal). Een student kan een geïndividualiseerd traject aanvragen, en laat zijn aanvraag adviseren door de trajectbegeleider. Hierbij houdt men rekening met de volgtijdelijkheid van de opleidingsonderdelen, de haalbaarheid in hoofdte van de student en in functie van de organisatie van de opleiding. Studenten hebben de mogelijkheid om in te schrijven met een diplomacontract, een creditcontract of een examencontract.

Een student kan vrijstellingen aanvragen aan de departementsraad op basis van eerder verworven kwalificaties (EVK) en/of eerder verworven competenties (EVC). Hiervoor heeft de opleiding een duidelijk beleid uitgestippeld. Voor vrijstellingen wordt de student doorverwezen naar de trajectbegeleider of stafmedewerker EVC toelatingsonderzoek van de hogeschool. Een student die op basis van EVC's vrijstellingen wenst te bekomen, dient bij zijn aanvraag een bewijs van bekwaamheid voor te leggen met alle relevante bewijsstukken in verband met de aangevraagde competenties.

Binnen het Departement Biowetenschappen en Landschapsarchitectuur wordt een schakelprogramma voorzien voor studenten die zich wensen in te schrijven voor een masteropleiding (master in de biowetenschappen) op grond van een professionele bachelor. Het programma beoogt de algemene wetenschappelijke competenties en wetenschappelijk-disciplinaire basiskennis bij te brengen. Studenten kunnen in het derde modeltraject als keuzeopleidingsonderdeel een opleidingsonderdeel van het schakeljaar volgen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt om de instroombegeleiding beter aan te laten sluiten op de heterogeniteit van de instromende studenten.

Oordeel over onderwerp 2, programma: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1, relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma:	voldoende
facet 2.2, eisen professionele gerichtheid van het programma:	voldoende
facet 2.3, samenhang van het programma:	voldoende
facet 2.4, studieomvang:	ok
facet 2.5, studielast:	voldoende
facet 2.6, afstemming tussen vormgeving en inhoud:	voldoende
facet 2.7, beoordeling en toetsing:	voldoende
facet 2.8, masterproef:	nvt
facet 2.9, toelatingsvoorwaarden:	voldoende

is de commissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 3 Inzet van het personeel

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat de opleiding beschikt over een deskundige pool van onderwijzend personeel. Er is open overleg en collegialiteit onder de lectoren. Dat vergemakkelijkt aanzienlijk de organisatie en opleidingsactiviteiten.

Elk lid van het OP behoort tot een vakgroep die waakt over de inhoudelijke kwaliteit van het curriculum en de invulling van de personeelsformatie. De opleidingsonderdelen worden toegekend op basis van de deskundigheid van het personeelslid, zijn expertise, zijn onderzoeksdomein en dienstverlenende activiteiten. Het personeel wordt continu aangespoord om actief betrokken te zijn bij dienstverlening en onderzoek.

Verschillende OP-leden hebben buiten hun kernopdracht nog andere taken zoals de werking en het onderhoud van de PC-apparatuur, organisatie en administratie m.b.t. projectaanvragen en dienstverleningsovereenkomsten voor maatschappelijke dienstverlening en onderzoek. OP-leden zijn ook zelf verantwoordelijk voor het goed functioneren en de uitrusting van hun labo of practicum. De commissie heeft wel bedenkingen in verband met de degelijkheid van de kerntaken indien al deze mensen zoveel neventaken moeten opnemen.

Het OP-kader is de laatste jaren sterk gewijzigd. Er zijn nu ook mensen met een doctoraat bijgekomen. Jaarlijks wordt een personeelsformatie vastgelegd. Voor de verdeling wordt rekening gehouden met het aantal basisopleidingen en de daaraan verbonden ingerichte studiepunten, een opleidingsafhankelijke wegingcoëfficiënt en het aantal financierbare studenten. Bij de berekening houdt men rekening met evoluties over vijf jaar.

De administratieve omkadering van het departement wordt centraal gebudgetteerd en gestructureerd en is gesteund op een basisteam aangevuld met een ondersteunend kader, afhankelijk van onder meer het aantal studenten. De departementsraad kan via de personeelsformatie dit kader aanpassen aan de typische noden van het departement. Het technisch personeel wordt betaald op werkingsmiddelen of via de derde geldstroom.

Er is een vaste procedure van werving, selectie en bevordering van onderwijzend personeel en van administratief en technisch personeel (ATP). Gezien de gesloten enveloppe is een goed doordachte vacantieverklaring essentieel voor elke nieuwe aanwerving. Bijzondere aandacht wordt dan ook besteed aan de functie en taakomschrijving, aan de wijze van bekendmaking van vacatures en aan de modaliteiten van selectie. Een lector moet minimaal een masterdiploma hebben, voor een praktijklector volstaat een bachelordiploma. De kandidaten dienen voldoende pedagogische en sociale vaardigheden te bezitten. Gezien het belang van onderzoek en maatschappelijke dienstverlening wordt bij aanwerving veel belang gehecht aan de nodige competenties en ervaring op dit vlak.

Hogeschool Gent organiseert jaarlijks voor de nieuwe lesgevers een onderwijskundige vorming die gericht is op de specificiteit van de lespraktijk in het hoger onderwijs onder de vorm van seminars.

Sedert het academiejaar 1998-1999 maken functioneringsgesprekken deel uit van het departementaal gevoerde personeelsbeleid. Op basis van deze gesprekken worden de verschillende taken en opdrachten per OP-lid vastgelegd. Tijdens de functioneringsgesprekken wordt aandacht besteed aan feedback over het functioneren

van de medewerkers. Op hogeschoolniveau is in 2002 een procedure voor zelfevaluatie en evaluatie van medewerkers uitgewerkt aan de hand van een beschreven referentiekader. Deze zelfevaluatie wordt schriftelijk vastgelegd en besproken met de voorzitter van de vakgroep, de opleidingscoördinator of het departementshoofd, al naargelang de functie van de medewerker binnen het departement. De hieruit voortvloeiende evaluatie dient voor de regelmatige beoordeling van de medewerker alsook vormt ze de basis voor de functioneringsgesprekken. Afhankelijk van het statuut van het personeelslid ligt de frequentie tussen 3 en 5 jaar. In het kader van bevordering of benoeming kunnen bijkomende evaluaties zich opdringen. Het functioneren van het onderwijzend personeel is ook onderwerp van systematische studentenbevragingen. De resultaten van de bevraging zijn algemeen positief.

Er zijn procedures uitgewerkt voor benoeming en bevordering van personeelsleden. Sinds voorjaar 2009 wordt binnen Hogeschool Gent werk gemaakt van een nieuw loopbaanbeleid voor het onderwijzend personeel. De competenties van de personeelsleden die worden bevorderd in deze overgangsfase dienen in lijn te liggen met de strategische doelstellingen van Hogeschool Gent. In deze bevorderingsronde wordt een uitspraak gedaan over de kennis en opgebouwde ervaring, en anderzijds zijn of haar potentieel om op een hoger niveau een voortrekkersrol op zich te nemen tot het behalen van de doelstellingen van Hogeschool Gent op vlak van onderwijs, coördinerende functie, onderzoek en dienstverlening.

De onderwijskundige professionalisering van het personeel is geëxpliciteerd in het onderwijsontwikkelingsplan. De verdere ontwikkeling en vernieuwing van onderwijsconcepten en didactische werkvormen, het gebruik van digitaal leermateriaal, nieuwe vormen van begeleiding en het gebruik van aangepaste toetsvormen verandert en verbreedt de rol van het onderwijzend personeel. Ook op het vlak van dienstverlening en onderzoek streeft men een verdere professionalisering na. Lectoren krijgen middelen en tijd voor nascholing voor zover dit praktisch mogelijk is. Er zijn cursussen onderwijskundige vorming voor beginnende en gevorderde OP-leden, opleidingssessies m.b.t. onderzoeksvaardigheden ingericht door de Cel Onderzoek, begeleiding en ondersteuning van personen met specifieke opdrachten: studiebegeleiders, ombudspersonen, kwaliteitsmedewerkers, PR-verantwoordelijke en studiedagen georganiseerd door AUGent. Aanvragen voor budgetten tot deelname aan nascholing worden beoordeeld door een commissie op basis van duidelijke criteria.

Bij werving, selectie, aanstellingen, bevorderingen en benoemingen wordt er over gewaakt dat alle kandidaten gelijke kansen krijgen. Er zijn geen quota opgesteld. In 2006 onderschreef de hogeschool de VLOR-engagementsverklaring "Diversiteit als meerwaarde van het Vlaams Hoger Onderwijs" en besliste zij een structureel diversiteitsbeleid uit te bouwen. Daartoe werd een werkgroep "Diversiteit" opgericht en werd gestart met een SWOT-analyse. Het enige meetbare aspect voor de geëvalueerde opleiding binnen dit rapport is de man/vrouw verhouding van de medewerkers die zich verhoudt als 16/13. In de departementsraad is één op twee leden een vrouw.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt om de veelheid aan taken van het OP-personeel te bewaken zodat de onderwijsopdracht niet in het gedrang komt.

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- De opleiding sluit aan bij de volgende criteria voor de inzet van personeel van een professioneel gerichte opleiding: het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Aan de hand van de beschikbare documenten heeft de commissie vastgesteld dat het OP-kader multidisciplinair is uitgebouwd met voor elke vakgroep een sterke verankering in het werkveld. De OP-leden hebben een waaier aan diploma's. Verschillende lectoren combineren hun onderwijsopdracht nog met een beroepsactiviteit in de sector en zijn actief in onderzoek en maatschappelijke dienstverlening. Tevens participeren verschillende OP-leden in beroepsverenigingen, (associatie)onderzoeks- en stuurgroepen van onderzoeksprojecten en volgen zij talrijke stageplaatsen op. In het kader van de opleiding worden eveneens bedrijfsbezoeken georganiseerd in binnen- en buitenland waardoor er ook langs deze weg een permanente voeling met de praktijk bestaat en vele contacten werden opgebouwd.

Verschillende lectoren hebben een overlap met de masteropleiding. Ook worden voor bepaalde vakken gastlectoren ingezet. Er dient gewaakt te worden dat deze lectoren voldoende voeling hebben met de professionele gerichtheid van de bacheloropleiding zodat de opleiding een coherente opleidingsvisie per afstudeerrichting kan verzorgen.

Belangrijke banden van de opleiding met het beroepenveld worden o.a. gevormd via gastprofessoren, gastsprekers, stages, projecten met buitenschoolse partners, bedrijfsbezoeken en oefeningen georganiseerd door externen. Via de stagebezoeken spelen de stagebegeleiders een rol bij het aanhalen en uitbreiden van de professionele netwerken. Er wordt echter een heterogeniteit vastgesteld in de stagebegeleiding en de link met de praktijk, afhankelijk van de individuele lector.

De internationale contacten van het OP-personeel verlopen zowel georganiseerd als individueel, voortvloeiend uit de onderwijsactiviteit of uit het onderzoek. Een aantal activiteiten kaderen in deelname en/of aanwezigheid op internationale symposia. Andere internationale contacten zijn aanwezig door de jaarlijkse organisatie van de studiereizen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om de professionele gerichtheid van alle lectoren beter te bewaken zodat de heterogeniteit die nu wordt vastgesteld bv. in de stagebegeleiding vermindert.

De commissie beveelt aan om bij de lectoren de specifieke professionele gerichtheid van de bacheloropleiding en de specifieke opleidingsvisie t.o.v. de masteropleiding te bewaken.

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: onvoldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Voor 490 studenten in het academiejaar 2008-2009 zijn er 29 personen die een OP-opdracht vervullen. Die vertegenwoordigen 17,70 VTE. Tevens wordt voor het invullen van de opleidingsonderdelen ook beroep gedaan op vier gastprofessoren. In totaal tellen de gastprofessoren mee voor 0,65 VTE. De verhouding lector-student is derhalve bijna 1/17. Het onderwijzend personeel behoort – op één uitzondering en de gastprofessoren na – tot het Departement Biowetenschappen en Landschapsarchitectuur (BIOT),

Bijna de helft van de medewerkers heeft een vast statuut.

De verdeling van de verschillende leeftijdscategorieën is vrij evenwichtig, één tussen 20 & 29 jaar, 9 tussen 30 & 39 jaar, 6 tussen 40 & 49 jaar, 8 tussen 50 & 59 jaar en één boven de 60 jaar.

De administratieve omkadering van het departement bestaat uit 9 FTE, verdeeld over twee vestigingsplaatsen voor zowel de academische als de professionele opleidingen.

De opleiding stelt in haar zelfevaluatie rapport dat de organisatie van de activiteiten op twee campussen een hypotheek legt op een doorgedreven optimalisatie van het personeelsbestand. De berekende OP-omkadering is, gezien de gesloten enveloppe, afhankelijk van het departementaal verloop, en van de beweging van andere departementen. Het aantal studenten is sterk toegenomen door het oprichten van de afstudeerrichting dierenzorg waardoor er meer OP-leden nodig zijn. De opdracht van de OP-leden behelst niet alleen onderwijskundige taken, maar ook participatie aan projectmatig wetenschappelijk onderzoek (PWO) en/of maatschappelijke dienstverlening. Dit heeft tot gevolg dat het takenpakket van de medewerkers niet enkel toeneemt, maar tevens extra ondersteuning vraagt.

De commissie onderschrijft die vaststelling. Ze is van mening dat deze opleiding te weinig personeel heeft. Dat heeft te maken met verschillende aspecten. De commissie heeft vastgesteld dat de werkdruk hoog is, onder meer door de verantwoordelijkheid voor een grote complexiteit aan taken. Een steeds wijzigende verdeelsleutel vanuit het hogeschoolbestuur maakt de langetermijnplanning op departementaal vlak moeilijk. Het takenpakket neemt toe als gevolg van het samengaan van onderwijskundige –en coördinerende taken en participatie aan PWO en/of maatschappelijke dienstverlening en vraagt extra ondersteuning en een duidelijke kwantificering in de ambtsbevoegdheden. Desalniettemin kan de opleiding rekenen op een grote inzet en flexibiliteit vanwege de medewerkers, zodat de uitdagingen die zich aanbieden meestal worden aangegaan en vaak met positief gevolg. Een groot aantal studenten, de nood aan opsplitsing in deelgroepen, de nieuwe onderwijsvormen, de toenemende participatie in dienstverlening en projectmatig onderzoek creëren een nood aan extra omkadering. Het departement beseft het probleem en heeft in haar middellange termijnplanning wel uitbreiding voorzien naast tevens een optimale invulling van ambten die vrijkomen als gevolg van pensionering.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt dringend werk te maken van het aanwerven van meer onderwijzend personeel, gezien de ongunstige ratio's.

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1, kwaliteit personeel:	voldoende
facet 3.2, eisen professionele gerichtheid:	voldoende
facet 3.3, kwantiteit personeel:	onvoldoende

is de commissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn. De commissie is van mening dat er onvoldoende personeel beschikbaar is. Maar zij maakt een positieve afweging omdat zij vastgesteld heeft dat de basiskwaliteit vooral gehaald wordt door de grote inzet en betrokkenheid van het personeel. Deze situatie kan echter niet lang blijven duren en vraagt dringend actie.

Onderwerp 4 Voorzieningen

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het globale infrastructuurbeleid wordt gevoerd door de hogeschool. Er is een dienst Interne Preventie en Milieu voor veiligheidsaspecten. De opleidingsverantwoordelijken en het secretariaat zorgen voor de organisatie van het gebruik van lokalen. Het investeringsbeleid voor de specifieke opleidingsgebonden materiële voorzieningen is in handen van het departement.

De onderwijsruimten zijn verspreid over drie campussen. Het hoofdgebouw bevindt zich op de campus te Melle. Andere leslokalen, proefvelden, labo's en serres bevinden zich op de campus Schoonmeersen te Gent en op de Proefhoeve Bottelare. De afstudeerrichting dierenzorg kan gebruik maken van de infrastructurele faciliteiten van de faculteit Diergeneeskunde van UGent. Bij de bouw van het nieuwe complex te Melle werd gekozen voor auditoria, leslokalen, computerruimtes, tekenklassen en een ruime bibliotheek. In Melle zijn er geen laboratoria. Door de groei van het aantal studenten op de campus werd in 2008 gestart met een uitbreiding van het gebouw. De meeste leslokalen zijn goed uitgerust met mogelijkheden voor overheadprojectie, internettoegang en beamerprojectiemogelijkheden.

Voor de practica wordt gebruik gemaakt van de meer dan uitstekende labo-infrastructuur met chemische en technologische laboratoria op de campus Schoonmeersen te Gent. Er zijn labo's voor Levensmiddelen-microbiologie, voor Agro- en Levensmiddelenchemie, voor Zuiveltechnologie en voor Graan- en diervoeder-technologie. Verder is er de Proefhoeve Bottelare, een opleidings- en onderzoekssite voor de gewasteelt en -bescherming. Er is een Praktijkcentrum voor de Land- en Tuinbouw (PCLT) te Roeselare met een grote hoeveelheid zeer recente machines, een Laboratorium voor Plantenbiotechnologie in Gent en de Agrivet – Lanupro- samenwerking met Universiteit Gent. De dierlijke productie binnen de professionele bachelor in de agro- en biotechnologie werkt samen met de dierlijke productie van de master biowetenschappen en master bioingenieurswetenschappen. Voor de gezamenlijke practica wordt er gebruik gemaakt van het oude slachthuis van Lanupro te Melle, de melkveestallen (Melle) en varkensstallen (Merelbeke) van Agrivet. In het CVO (centrum voor volwassenenonderwijs – stad Gent) zijn er lessen lessen en metselen in het kader van de onderdelen constructies, materialen en machines en in het Testcentrum Maaidorsers (CHN Belgium) oefeningen in het kader van akkerbouw.

In de Faculteit Diergeneeskunde Universiteit Gent in Merelbeke gaan de meeste oefeningen door in het hanteren van en omgaan met dieren. Daar is ook een anatomiemuseum van de vakgroep morfologie en de facultaire bibliotheek. Bepaalde praktische oefeningen worden gegeven door assisterend academisch personeel. De manege Stal Infinity in Nevele en Aymeline De Cartier – vzw Equiproco stellen infrastructuur en paarden ter beschikking voor het leren hanteren en verzorgen van paarden.

De infrastructuur van het KTA – Tuinbouwschool Melle heeft gronden, serres met klimaatsturing, assimilatiebelichting, en waterbeheersing en kassen voor bloemeteelt, opkweek van jonge planten, groenten, fruitplantage en kruiden voor educatie en demonstraties van snoei, gewasbescherming, rassenkennis en oogstwerkzaamheden. Er is toegang tot het park en een collectie bomen, struiken en vaste planten in het kader van het opleidingsonderdelen boom- en sierteelt, alsook toegang en gebruik van het natuurgebied "Buiten Westen" in het kader van het project ecologie, vegetatiekunde en verwerkingstechnieken en natuurbeheer.

In het kader van de oefeningen bosbeheer wordt gebruik gemaakt van de infrastructuur van het Provinciaal Domein 'Het Leen' te Eeklo in samenwerking met Inverde vzw. Op het domein is er een boseducatief centrum en

een ruim uitgebouwd arboretum. Voor het project plant- en groenmanagement is er een nauwe samenwerking met het Proefcentrum voor Sierteelt te Destelbergen.

Voor het project plant- en groenmanagement is er een nauwe samenwerking met het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek met praktijkwerk in het Natuurreservaat Gulke Putten (Wingene)

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding succesvol gebruik maakt van de synergie met de masteropleiding in hetzelfde departement van de hogeschool en van de samenwerking in de infrastructuur van de UGent binnen de associatie. Maar omwille van de aanwezigheid van professionele en academische opleidingen binnen het departement komt de eigenheid van deze opleiding niet uit de verf waardoor soms de indruk gewekt wordt dat een aantal specifieke noden uit het oog verloren worden. Zo vindt de commissie bijvoorbeeld dat meer samenwerking met de practica diergeneeskunde en met de tuinbouwschool wenselijk is.

Hogeschool Gent heeft tien bibliotheken verspreid over verschillende campussen in de regio Gent-Aalst. De Hogeschool Gent heeft een elektronische Aleph-catalogus en een uitgebreide collectie elektronische tijdschriften, databanken, woordenboeken en relevante websites. Er zijn links naar andere openbare bibliotheken en wetenschappelijke instellingen. Studenten en personeelsleden kunnen van thuis uit toegang krijgen tot het intranet van de hogeschool en zo de e-bronnen van de hogeschool raadplegen. De collectie in Melle is ruim en bevat ongeveer 7500 boeken, een 60-tal lopende tijdschriften, meer dan 2500 eindwerken, ongeveer 250 bodemkaarten en biologische waarderingskaarten en alle Ferrariskaarten. De digitale collectie van Hogeschool Gent bevat een 260-tal elektronische bronnen. Sinds kort zijn er 12 000 elektronische boeken opgenomen in onze catalogus. De bibliotheek van de campus Melle fungeert ook als lokaal zelfstudiecentrum voor een 40-tal studenten met een tiental computers. Op de campus Schoonmeersen is het nieuwe zelfstudiecentrum bijna voltooid.

De elektronische leeromgeving (ELO) Dokeos is een webgebaseerd Cursus Management Systeem. Met Dokeos kan men documenten in een groot aantal formaten publiceren, discussieforums beheren, weblinks beheren, werken/of studiegroepen creëren, oefeningen opstellen en testen laten uitvoeren, een agenda met taken en deadlines bijhouden, 'Ad Valvas' bijhouden (ook nieuwe berichten via e-mail versturen), en studenten papers, opdrachten, verslagen, enz. laten inleveren. Ook Dokeos is van op om het even welke plaats toegankelijk. Maatregelen om de veiligheid en integriteit van de gegevens op het informatienetwerk te waarborgen zijn genomen. Er is een helpdesk met netwerkinformatie. Studenten kunnen ICT-ware aan schappelijke prijzen aankopen.

Er is een restaurant beheerd door de vzw Sovoreg en een foyerruimte met aansluitingen voor internetconnectie en draadloos internet, en een kopieertoestel. De lectoren beschikken over een eigen verblijfs- en werkruimte.

Er is een centrale cursusdienst voor syllabi die verkocht worden via een zelfbedieningssysteem. Standaard Boekhandel zorgt al vóór de aanvang van het academiejaar voor de verkoop van de handboeken. Vanaf het academiejaar 2008-2009 verkrijgen alle eerstejaarsstudenten de syllabi gratis. Er zijn tientallen lockers voorzien.

De campus Melle is gemakkelijk bereikbaar, zowel via openbaar als particulier vervoer. Op de campus is enkel parkeergelegenheid voor de lectoren.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie stelt voor meer samen te werken wat de practica betreft met de faculteit diergeneeskunde en de tuinbouwschool.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De centrale dienst communicatie tekent de grote lijnen uit om potentiële studenten te bereiken. Daarnaast is er per departement een pr-verantwoordelijke. Toekomstige studenten kunnen informatie vinden via de algemene website van de hogeschool, de departementale website, diverse brochures en de departementale studiewijzer. Het departement neemt deel aan de vijf SID-IN beurzen, organiseert jaarlijks drie infosessies en een opendeurdag. Lectoren informeren potentiële studenten via workshops, deelname aan de Wetenschapsweek en het Wetenschapsfeest en aanwezigheid op beurzen (vb. Agriflanders). Laatstejaars van het KTA – Tuinbouwschool Melle krijgen workshops. Er is een gezamenlijke website tussen de vijf hogescholen in Vlaanderen die de opleiding bachelor in de agro- en biotechnologie aanbieden en Fevia om de afstudeerrichting voedingsmiddelentechnologie meer bekendheid te geven.

Wat betreft instroombegeleiding ontvangt de student bij inschrijving een informatiemap met nuttige informatie over het departement, een brochure waarin het aanbod studie- en trajectbegeleiding wordt vermeld en studie- en examenvaardigheden worden toegelicht, de academische kalender en informatie over de onthaaldag, introductiesessies en cursusverkoop. Voor de aanvang van het academiejaar worden introductiesessies basiswetenschappen, informatica en studentenfaciliteiten (Dokeos, e-mail) georganiseerd. Er wordt een onthaaldag voorzien met een voorstelling van verantwoordelijken en van Sovoreg, veiligheid op de campus en de studentenraad en regeling voor een geïndividualiseerd traject.

In het eerste jaar licht de studiebegeleider die tevens lector is de waaier van studiehulpmogelijkheden toe. Studenten worden aangemoedigd van deze bronnen gebruik te maken. De Cel Studieadvies en Sovoreg kunnen rechtstreeks gecontacteerd worden.

Elk departement beschikt over een studietrajectbegeleider, die het centraal aanspreekpunt is. Zij verstrekt informatie bij keuzemomenten en op sid-in's en infodagen. De tweede kerntaak van de studietrajectbegeleider is het opvolgen van het studieverloop en het gekozen traject. Hierin hanteert men drie parameters: inzet, het feitelijke studeergedrag en zelfinschatting. Buiten de departementale ondersteuning kan de student ook terecht bij de overkoepelende Dienst Studieadvies en Studiebegeleiding.

In de opleiding zijn twee sessies studievaardigheden geïntegreerd in de lessen 'Communicatie en rapportering' van het eerste traject.

De commissie stelde vast dat er een vlot contact is tussen de studenten, het studentensecretariaat en de lectoren. De commissie heeft een positief gevoel over de studiebegeleiding, wat bevestigd werd door de studenten. Er is een ruim aanbod over studieadviesmogelijkheden. Studenten waren tevreden over de studiebegeleidingsessies. Er is tijdens de visitatie geen degelijke opvolging gebleken voor studenten die vroegtijdig uitstromen. De commissie vindt dat hieraan moet geredigeerd worden. De organisatie en communicatie van proefexamens in het eerste jaar dienen als instrument tot studiebegeleiding te worden ingezet. De studiebegeleiding van de stage is sterk wisselend in kwaliteit, afhankelijk van de lector.

Voor psychosociale problemen die het studietraject negatief beïnvloeden, kan de student geholpen worden op of via de hogeschool. De Cel Studieadvies en Studiebegeleiding staat voornamelijk in voor intensieve ondersteuning omtrent beheersing van studiestress en faalangst (relax-cd). Sovoreg vzw helpt studenten met financiële, psychologische en relationele problemen.

De ombudsfunctie wordt waargenomen door een lector. De ombudsdienst werkt rond problemen bij de toepassing van de onderwijs- en examenregeling.

De internationale samenwerkingsverbanden van Hogeschool Gent worden gecoördineerd en ondersteund door de Cel Internationalisering voor de coördinatie van contracten en raamakkoorden met buitenlandse partnerinstellingen en de administratieve en logistieke steun voor studenten- en lectorenmobiliteit en de Sector Onderwijs en Dienstverlening. Dit betreft internationale samenwerking op onderwijskundig gebied. De onderzoekscontacten en –projecten worden door de Dienst Onderzoek & Dienstverlening opgevolgd.

Aanbevelingen ter verbetering:

Er is tijdens de visitatie geen degelijke opvolging gebleken van studenten die vroegtijdig uitstromen. De commissie vindt dat hieraan moet geremedieerd worden.

De organisatie en communicatie van proefexamens in het eerste jaar dienen als instrument tot studiebegeleiding te worden ingezet.

De commissie beveelt aan om een homogene studiebegeleiding van de stage te verzorgen.

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1, materiële voorzieningen:	goed
facet 4.2, studiebegeleiding:	voldoende

is de commissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: onvoldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Op hogeschoolniveau is een structuur voor kwaliteitszorg ontwikkeld. Er werd een centrale kwaliteitscoördinator en departementale kwaliteitscoördinatoren aangesteld. De Onderwijskwaliteitsraad bepaalt de strategie inzake kwaliteitsverbetering. De werkgroep Onderwijskwaliteitsondersteuning verricht beleidsvoorbereidend en beleidsondersteunend werk, staat in voor de organisatie van de gegevensinzameling en het voorbereidend werk ten behoeve van de Onderwijskwaliteitsraad, implementeert het kwaliteitsbeleid van de hogeschool en verstrekt hulp en begeleiding aan de departementen en de centrale administratie bij het opzetten van initiatieven met betrekking tot kwaliteitsverbetering.

Het kwaliteitszorgbeleid steunt op volgende elementen: een vierjaarlijkse zelfevaluatie, bevestigingen, contacten met het werkveld en een jaarlijks departementaal kwaliteitsactieplan.

Binnen het departement BIOT is een departementale kwaliteitszorgcoördinator aangesteld. Sinds 2009 is er een departementale onderwijskwaliteitscel werkzaam, die instaat voor de bewaking en optimalisering van de kwaliteit van de opleidingen en het departement. Hieruit leidt de commissie af dat het departement in de goede richting gaat. Dit moet nu in de realiteit neergezet worden. Verschillende functies in de departementale kwaliteitscel worden uitgeoefend door mensen die opleidingsoverkoepelende functies hebben. Volgens de commissie is de kwaliteit een zaak van de opleiding zelf en zijn het de opleidingsverantwoordelijken die de individuele kwaliteitswaarborging per opleiding moeten bewaken.

Zowel op departementaal niveau als op het niveau van de opleidingen worden jaarlijks verschillende bevestigingen afgenomen. De studenten worden bevestigd over opleidingsonderdelen, de stage, de opleiding in het algemeen, de studietijdmeting en de onthaaldag. Daarnaast worden er ook bevestigingen van de medewerkers, de afgestudeerden en het werkveld georganiseerd. Het werkveld werd voor alle afstudeerrichtingen binnen de BAB de laatste keer bevestigd in maart 2009 via een online enquête. Daarnaast worden zowel instromers als bijna-afgestudeerden (afwisselend) tweejaarlijks bevestigd met betrekking tot de opleiding. Vanaf het voorjaar van 2010 zullen al deze bevestigingen online gebeuren via Dokeos. Sinds september 2008 behoort de opvolging alsook de verdere afhandeling en verwerking van de resultaten tot de taak van de stafmedewerker kwaliteitszorg van de opleiding.

De commissie heeft vastgesteld dat er op departementaal niveau een kwaliteitsbeleid is, maar ze heeft sterke lacunes waargenomen met betrekking tot een specifiek systematisch gerichte kwaliteitszorg voor de opleiding zelf. De commissie vindt het tevens merkwaardig dat de opleidingsverantwoordelijke niet in de departementsraad zetelt om er voor te zorgen dat de kwaliteitsborging de juiste plaats krijgt in het operationeel beleid van de opleiding. Het kwaliteitsstelsel vanuit hogeschoolniveau is niet duidelijk noch voldoende vertaald op opleidingsniveau. Dit resulteert in een te kleine betrokkenheid en te beperkte mogelijkheden van het personeelskader om concreet bij te dragen aan de verbetering van de opleiding. Zo is bijvoorbeeld onvoldoende bekend wat de essentie is van de bevestigingen en wat ze kunnen opbrengen. Het departementaal verbeterplan was onbekend bij het personeel van de opleiding. De kwaliteitszorg is nog niet geïntegreerd in de werking. Er zijn wel een aantal procedures maar er is nog geen kwaliteitshandboek. De beheersing van de kwaliteitszorg is onvoldoende zichtbaar. Er is geen zekerheid of potentiële verbeteringen het gewenste resultaat zullen hebben.

De commissie stelt dat de opleiding een ernstige oefening moet doen om de kwaliteitszorg gestructureerd in de dagelijkse werking van de opleiding te brengen, met inbegrip van specifiek opleidingsgebonden opvolgingsmechanismen en resultaatmetingen van de aangebrachte verbeteringen. De visie moet concreter zijn dan die van de hogeschool of het departement en moet meer gericht zijn op de specifieke doelstellingen van de opleiding. De bottom-up stroom moet meer plaats krijgen.

De opleiding ziet in dat er moet gewerkt worden aan een betere bevragingmethode. Het bevragen op zich brengt eveneens een extra werkdruk met zich mee. Hierbij is vooral de verwerking en de verslaggeving doorslaggevend. Een nieuw systeem werd in het academiejaar 2009-2010 uitgetest.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt om het departementaal kwaliteitsbeleid te vertalen naar het opleidingsniveau en te richten naar de specifieke doelstellingen van de opleiding.

De commissie suggereert om de opleidingsverantwoordelijke en kwaliteitszorgverantwoordelijke op te nemen in de departementsraad. Vanuit die positie kan de actieve implementatie van integrale kwaliteitszorg mee vorm geven aan de operationele en dagelijkse werking van de opleiding.

De commissie adviseert de opleiding om een kwaliteitshandboek op te stellen.

De commissie vraagt de opleiding om bevragingen van afgestudeerden en werkveld efficiënt en systematisch te organiseren volgens een degelijke en constante methodiek, en een degelijke resultaatopvolging te doen van de aangebrachte verbeterpunten.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft kennis genomen van de opvolgingsmethodiek van de bevragingen en de zelfevaluatie. De resultaten van deze bevragingen vormen ook een aspect bij de evaluatie van de medewerkers, die uitgevoerd wordt door de vakgroepvoorzitters en het departementshoofd. De resultaten van de bevraging van de opleidingen worden samen met de betrokken collega's geëvalueerd tijdens de opleidingscommissies en verbeterpunten of aanpassingen aan het curriculum worden voorgesteld. Knelpunten gemeld in het departementaal studentenoverleg worden opgevolgd door het departementshoofd, de voorzitter van de opleidingscommissie of de kwaliteitscoördinator. Dit alles resulteert in verbeteracties, zoals beschreven in het zelfevaluatie rapport. De commissie merkt dat de bevragingen resulteerden in verbeterfiches, waarvan noch de acties noch de resultaat-effectiviteit opgevolgd werden.

De commissie meent uit de gesprekken en de documenten af te mogen leiden dat verbeteringen, zoals die voor het curriculum, worden aangestuurd door individuele initiatieven van het opleidingspersoneel, eerder dan vanuit een impuls en bezorgdheid van het beleid, dat meer op het niveau van de hogeschool en het departement blijft en meer gericht lijkt op infrastructuur- en efficiëntieverbeteringen.

Voor de commissie is het niet duidelijk waar de uiteindelijke verantwoordelijkheid ligt voor de visie en de werking van de kwaliteitsverbetering binnen de opleiding in verband met de aansturing van curriculumhervorming en cursusoptimalisatie. Veel wordt ofwel in algemene termen van bovenuit (departementaal) gestuurd of individueel aangepakt door het onderwijzend personeel. Het is niet duidelijk hoe de sturing gebeurt om aanpassingen coherent uit te voeren in het licht van een consistent opleidingsproject. De commissie stelde vast dat de remediëring van verbeteringen als gevolg van terugkoppelingen voornamelijk op de schouders van de lesgevers gelegd wordt.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie wenst dat er een duidelijk en coherent verbeterbeleid met een gesloten PDCA-cirkel wordt uitgewerkt.

De commissie wenst dat de uiteindelijke verantwoordelijkheden duidelijk vastgelegd worden met betrekking tot de visie en de werking binnen de opleiding in haar geheel.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is tevreden met de structuren die bestaan voor de participatie van studenten. De studenten zijn vertegenwoordigd in de bestuursorganen van de associatie, de hogeschool en het departement. De studentenraad van de hogeschool telt dertien leden – een per departement – en heeft een eigen website. Op departementaal niveau is er naast de vertegenwoordiging in de departementsraad, sinds 2007 een participatiecommissie opgericht. De participatiecommissies oefenen de bevoegdheden van de studentenraad uit voor alle aangelegenheden die zich situeren op departementaal niveau. Tenslotte is er sinds 2000 een departementaal studentenorgaan werkzaam met vertegenwoordigers uit alle studiejaren. Voor deze vergaderingen worden op de campus Melle per opleiding, per studiejaar en afstudeerrichting verantwoordelijken uitgenodigd. Op het niveau van de opleiding hebben de studenten inspraak via de opleidingscommissie. De afgestudeerden bevestigden in de gesprekken dat zij vonden dat er naar hen geluisterd werd. Ze gaven voorbeelden van aanpassingen aan het curriculum naar aanleiding van opmerkingen van studenten.

Naast de decretaal voorziene vertegenwoordiging van het personeel in de bestuursorganen worden de personeelsleden betrokken via personeelsvergaderingen, opleidingscommissies en vakgroepen.

Een aantal personeelsleden is zeer nauw betrokken bij het beleid doordat ze coördinerende functies uitoefenen zoals voorzitter van de opleidingscommissie, vakgroepvoorzitter, verantwoordelijke studiebegeleiding, verantwoordelijke internationalisering. Ideeën of voorstellen m.b.t. onderwijskundige aspecten gaan vanuit de vakgroep naar de opleidingscommissie, die op haar beurt de departementsraad adviseert. Daarnaast worden ook beslissingen vanuit de opleidingscommissie aan de vakgroepen doorgegeven.

In elke departementsraad zetelen drie externe leden uit sociale, economische en culturele milieus die aansluiten bij de opleidingen van het departement. Daarnaast verlopen de contacten met het werkveld vrij informeel onder

meer via stageopdrachten, projectwerking, projectmatig wetenschappelijk onderzoek, maatschappelijke dienstverlening, navorming en resonantieverenigingen. Het werkveld heeft de commissie tijdens de gesprekken bevestigd dat de participatie bij het beleid van de opleiding vrij informeel gebeurt. Feedback kan wel gegeven worden maar er is geen deelname in een stuurgroep. De commissie vindt dat dit kan verbeterd worden.

De alumni worden bij de kwaliteitszorg betrokken via bevestigingen. Naar aanleiding van een bevestiging van laatstejaarsstudenten waait naar voren kwam dat zij voorstander waren van een alumnivereniging, werd in 2007 BIOTICA opgericht. De activiteiten van de alumnivereniging zijn voorlopig nog gericht op ontmoetingsmomenten.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt om de participatie van het werkveld bij het beleid van de opleiding meer formeel en gestructureerd te organiseren.

De commissie adviseert om de band met de alumni te verstevigen, onder meer door het meer frequent instellen van resonantieverenigingen.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1, evaluatie resultaten:	onvoldoende
facet 5.2, maatregelen tot verbetering:	voldoende
facet 5.3, betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld:	voldoende

is de commissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn. De commissie maakt een positieve afweging omdat zij tijdens het bezoek ervaren heeft dat de motivatie bij de lectoren aanwezig is om aan kwaliteitsverbetering te werken. De initiatieven moeten gekaderd worden binnen een kwaliteitsplan op opleidingsniveau. Ondersteuning op departementaal niveau is hierbij nodig maar kan volgens de commissie ook gegeven worden vermits de nodige expertise op departementaal niveau aanwezig is.

Onderwerp 6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat de breedte van deze opleiding mogelijkheden geeft aan afgestudeerden om terecht te komen in een zeer divers beroepenveld. Door hun directe inzetbaarheid kunnen ze tewerkgesteld worden in een breed gamma functies en subsectoren van de biotechniek, eigen aan de afstudeerrichtingen: landbouw, dierenzorg, groenmanagement, plantmanagement (tuinbouw) en voedingsmiddelentechnologie. Dat blijkt ook uit de resultaten van de bevestigingen van de afgestudeerden. De afgestudeerden zijn ook gegeerd op de arbeidsmarkt. 87 % van de afgestudeerden vindt binnen de zes maanden een job. 25 % van de studenten vindt een job op de stageplaats.

Uit de resultaten van de uitgevoerde enquêtes bij werkgevers en stagebegeleiders blijkt over het algemeen tevredenheid over de opleiding hetgeen zich uit in een brede inzetbaarheid van de afgestudeerden.

De bevestigingen van het werkveld in het kader van stagebegeleidingen geven aan dat er een hoge graad van zelfstandigheid aanwezig is bij de afgestudeerden en dat deze in staat zijn snel nieuwe competenties te verwerven. Dat werd tevens bevestigd in de gesprekken tijdens de visitatie. Ook de algemene en vakgebonden kennis van de afgestudeerden wordt positief beoordeeld door de werkgevers.

Uit de resultaten van een bevestiging van het werkveld naar de relevantie van de competenties, zowel algemene als domeinspecifieke, komt naar voren dat ruim 50 % van de respondenten het kennisaspect en/of de vaardigheid relevant tot heel relevant vindt binnen de respectievelijke programma's. De commissie vindt dit niet echt een behoorlijk cijfer en vraagt zich af wat hierbij het streefcijfer van de opleiding is.

Uit de open vragen blijkt dat respondenten nog suggesties hebben in verband met het programma. In de dierenzorg is vooral vraag naar goede communicatieve vaardigheden en er moet nog meer nadruk gelegd worden op dierenzorg en omgang met dieren. In groenmanagement zou men meer nadruk op plantenkennis en praktijkervaring willen. Binnen het werkveld van de landbouw wensen een aantal respondenten een grotere talenkennis. Daarnaast is er ook vraag naar een grondigere opleiding in communicatieve vaardigheden en in wetgeving en reglementering. Tenslotte wenst het werkveld van de voedingsmiddelentechnologie vooral meer communicatieve (zowel mondeling als schriftelijk, met inbegrip van presentatietechnieken) en sociale vaardigheden.

De bevestiging van de afgestudeerden leert dat zij over het algemeen tevreden zijn over de opleiding. Afgestudeerden van de richting dierenzorg vragen naar meer praktijkervaring tijdens de opleiding. Een aantal tekortkomingen uit de eerste jaren dierenzorg zijn ondertussen via curriculumwijziging aangepakt. Uit de gesprekken vernam de commissie, dat de afgestudeerden wel erg tevreden zijn over de brede, algemene vorming die de opleiding biedt, het contact met en de kennis van de lectoren en de samenwerking met UGent. Afgestudeerden groenmanagement vinden dat een verdere specialisatie in tuinaanleg, tuinbouw en natuurbeheer een noodzaak is.

Ongeveer 60 % van de afgestudeerden is tevreden over de persoonlijke ontplooiingsmogelijkheden die de opleiding biedt, over de algemene vorming als springplank naar een waaier van verschillende jobs en over de

opleiding als voorbereiding op hun professionele leven, en zou anderen aanraden om de studies van BAB te volgen. De commissie vindt dat hier veel ruimte is voor verbetering.

42 % heeft na het behalen van het diploma nog verdere vorming gevolgd of volgt deze nog op het moment van bevraging. Hoewel dit een vrij hoog percentage is, geeft slechts 11 % van de afgestudeerden aan dat deze verdere vorming wijst op een tekort tijdens de opleiding aan Hogeschool Gent.

De studenten geven in de bevraging van de opleidingsonderdelen aan dat beheersing van de leerstof door de lector een sterk punt is. Aangegeven verbeterpunten waren de actualisering van de onderwijsactiviteit, het ter beschikking stellen van goed bruikbaar leermateriaal, het volgen van de studievorderingen van de studenten door de lector en de duidelijkheid van examen- en andere evaluatieopdrachten. In de afstudeerrichting Landbouw wensen de studenten meer specialisatie in de dierlijke productie. Aandachtspunten waren het beter bekend maken van de ombudsdienst en meer mogelijkheden om op de campus te studeren. Daarnaast was er vanuit de diverse afstudeerrichtingen ook duidelijk vraag naar meer specialisatie (keuze) en meer praktijk of oefensessies. Als algemene opmerking was er ook vraag naar een betere organisatie en communicatie, vooral via webmail.

Met betrekking tot stages werden de aansluiting van de stage bij de opleiding, de timing, de begeleiding vanuit de stageplaats en de voldoende spreiding van de stagebesprekingen als sterke punten vermeld. Meer informatie over de doelstellingen blijft een aandachtspunt. Ook de ondersteuning en de begeleiding van de buitenlandse stageplaatsen kan volgens de studenten beter.

Studenten blijken over het algemeen tevreden te zijn over de organisatie en de begeleiding van hun afstudeerproject, alsook over de relevantie ervan. Bijna de helft van de studenten vindt echter dat de criteria onvoldoende toegelicht werden.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt om na te gaan hoe de sociale samenwerkingsvaardigheden, de communicatievaardigheden en de taalvaardigheden beter aan bod kunnen komen in het programma.

De commissie vraagt om de voorbereiding en de begeleiding van de eindwerken te verbeteren teneinde de kwaliteit van de afstudeerwerken te verhogen.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Uit ervaring blijkt dat de globale slaagcijfers voor generatiestudenten op Vlaams niveau tussen de 45 en de 50 procent liggen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

De opleiding volgt de slaagcijfers op. De slaagcijfers van generatiestudenten van voor de invoering van de flexibilisering (2001-2004) variëren van 66 % tot 88 %. De slaagcijfers van de eerstejaarsstudenten (generatie- en niet generatiestudenten) variëren van 69 % tot 81 %. Vanaf het academiejaar 2004-2005 varieert het percentage

generatiestudenten dat voor 100 % van de opgenomen studiepunten een creditbewijs behaalde van 18 % tot 39 %. Het percentage generatiestudenten dat voor meer dan 75 % van de opgenomen studiepunten een creditbewijs behaalde varieert van 47 % tot 67 % met een gemiddelde van 59 %. Bij studenten die tussen 0 en 60 credits verworven hadden bij aanvang van het academiejaar, ligt het percentage studenten dat voor meer dan 75 % van de opgenomen studiepunten een creditbewijs behaalde tussen 62 % en 71 %, met een gemiddelde van 67 %. Studenten uit het algemeen secundair onderwijs behalen hogere slaagcijfers en realiseren een betere studievoortgang dan studenten uit het technisch en beroepssecundair onderwijs. De gemiddelde studievoortgang (meer dan 75 % van de credits behaald) voor studenten die reeds tussen de 60 en 120 credits hebben verworven bedraagt 93 %. De gemiddelde studievoortgang (meer dan 75 % van de credits behaald) voor studenten die reeds tussen de 120 en 180 credits hebben verworven van de academiejaren 2006-2007 en 2007-2008 is 97 %. De gemiddelde studieduur van de totale studentenpopulatie bedraagt 3 jaar en 1 maand. Volgens de commissie realiseert de opleiding een behoorlijk onderwijsrendement.

Vanaf het academiejaar 2001-2002 tot en met 2007-2008 stopt gemiddeld 11,5 % van de ingeschreven studenten. Het grootste deel van de studenten geeft geen officiële reden op waarom ze stoppen maar vermeldde 'te moeilijk', 'verkeerde studiekeuze' en 'gaan werken' als meest voorkomende redenen. Sommigen beginnen een andere opleiding. Maar een grondige analyse van de vroegtijdige uitstroom ontbreekt nog.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert de oorzaken van vroegtijdige uitstroom te analyseren en gepaste remediëring uit te werken.

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1, gerealiseerd niveau:	voldoende
facet 6.2, onderwijsrendement:	voldoende

is de commissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Globaal oordeel

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatierapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen, de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1, niveau en oriëntatie:	voldoende
onderwerp 2, programma:	voldoende
onderwerp 3, personeel:	voldoende
onderwerp 4, voorzieningen:	voldoende
onderwerp 5, interne kwaliteitszorg:	voldoende
onderwerp 6, resultaten:	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

In haar reactie op de eerste terugmelding gaf de opleiding aan volgende verbeteracties gepland of uitgevoerd te hebben:

- Er werd voor de opvolging van bevragingen een procedure uitgeschreven door de stafmedewerker kwaliteitszorg die goedgekeurd werd in de departementale onderwijskwaliteitscel. Hierdoor zal de opvolging van verbeterpunten in de toekomst gewaarborgd worden.
- Er wordt op dit moment op hogeschoolniveau een kwaliteitshandboek uitgeschreven. De opleiding heeft ervoor geopteerd om dit kwaliteitshandboek af te wachten om vervolgens te starten met opleidingsspecifieke aanvullingen hierop.
- Bevragingen bij afgestudeerden en werkveld zullen systematisch elke drie jaar gebeuren, zoals ook beschreven staat in de procedure opvolging bevragingen. Een eerste cyclus gebeurde in 2009, de volgende is gepland voor 2012. Aanvullend zullen er minstens jaarlijks en zeker na een kwantitatieve bevraging van het werkveld resonantiecyclussen georganiseerd worden door de verschillende afstudeerrichtingen met ondersteuning van de stafmedewerker kwaliteitszorg.

De commissie heeft op basis hiervan haar oordelen niet aangepast.

Overzichtstabel van de oordelen

	score facet	score onderwerp
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		voldoende
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie	voldoende	
Facet 1.2: Domeinspecifieke eisen	voldoende	
Onderwerp 2: Programma		voldoende
Facet 2.1: Relatie doelstelling en inhoud	voldoende	
Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid	voldoende	
Facet 2.3: Samenhang	voldoende	
Facet 2.4: Studieomvang	ok	
Facet 2.5: Studielast	voldoende	
Facet 2.6: Afstemming vormgeving en inhoud	voldoende	
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	voldoende	
Facet 2.8: Masterproef	nvt	
Facet 2.9: Toelatingsvoorwaarden	voldoende	
Onderwerp 3: Inzet van personeel		voldoende
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	voldoende	
Facet 3.2: Eisen professionele gerichtheid	voldoende	
Facet 3.3: Kwantiteit personeel	onvoldoende	
Onderwerp 4: Voorzieningen		voldoende
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	goed	
Facet 4.2: Studiebegeleiding	voldoende	
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		voldoende
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	onvoldoende	
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	voldoende	
Facet 5.3: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende	
Onderwerp 6: Resultaten		voldoende
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	voldoende	
Facet 6.2: Onderwijsrendement	voldoende	

De oordelen zijn van toepassing voor:

HoGent

Hogeschool Gent

- professioneel gerichte bacheloropleiding Agro- en biotechnologie
 - afstudeerrichting Landbouw
 - afstudeerrichting Voedingsmiddelentechnologie
 - afstudeerrichting Dierenzorg
 - afstudeerrichting Groenmanagement (met de keuzemogelijkheden Groen- of Plantmanagement)